

การคลังของเทศบาลนครธนบุรี

การศึกษาเรื่องการปกครองของเทศบาลนครธนบุรีจะขาดความสมบูรณ์ไปอย่างมาก หากไม่ได้ศึกษาถึงการบริหารการคลังของเทศบาล ทั้งนี้ เพราะการบริหารการคลังเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งของการบริหารงานเทศบาล หากการบริหารการคลังเป็นไปอย่างไม่รัดกุมและถูกต้องแล้ว แมวว่าจะมีการจัดองค์การบริหารอย่างอื่นให้ค้ำจุนเพียงใดก็ไม่อาจจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลที่สมบูรณ์ได้

คำว่า การคลัง นั้น ถ้าหากจะพูดให้เข้าใจอย่างง่าย ๆ การคลังก็หมายถึงการเงินนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นการเงินของรัฐ ของเทศบาล บริษัทห้างร้านหรือเอกชนก็ตาม หรือจะพูดให้กว้างออกไป การจัดการเกี่ยวกับการคลังนั้นเริ่มตั้งแต่การจัดหาให้ได้มาซึ่งการเงินหรือรายได้เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินกิจการของเทศบาล ขึ้นต่อไปก็คือการเก็บรักษาเงินที่หามาได้นั้นให้ดีที่สุดและปลอดภัยที่สุด และขั้นสุดท้ายก็คือ การใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ^๑ ทั้งนี้ ภายใต้การจัดการ ควบคุม และตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

ฉะนั้น การศึกษาถึงการบริหารการคลังของเทศบาล จึงเป็นการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ว่ามีที่มาอย่างไร มีวิธีการจัดเก็บอย่างไร และรายได้แต่ละประเภทมีจำนวนมากน้อยเท่าใด ศึกษาถึงรายจ่ายว่าเทศบาลนครธนบุรีมีรายจ่ายอย่างไรบ้าง และรายจ่ายนั้น ๆ มีจำนวนเท่าใด กิจการเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของเทศบาลนี้จะปรากฏในรูปของงบประมาณประจำปีซึ่งเป็นแผนหรือโครงการสำคัญที่แสดงถึงรายได้ที่คาดว่าจะเก็บได้ และรายจ่ายที่ประมาณว่าจะใช้จ่ายในรอบปีหนึ่ง ๆ ของเทศบาล^๒ ดังจะได้กล่าวในอันต่อไป

^๑ โกศล มุคตคามระ, บันทึกเรื่องการคลังของเทศบาลนครธนบุรี และการแก้ไขปรับปรุง (พิมพ์โรเนียว พ.ศ. ๒๕๐๘) หน้า ๑

^๒ รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะความสำคัญและการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาล โปรดพิจารณาในเรื่องการบริหารงานของสภาเทศบาล

๑. รายได้ของเทศบาลนครธนบุรี

ในการดำเนินกิจการตามหน้าที่ของเทศบาลเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในคานต่าง ๆ เช่น การทำนุบำรุงถนนหนทาง การสาธารณสุข และการสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อความสะดวกสบายและความผาสุกของประชาชนในเขตเทศบาลนั้น เทศบาลจำต้องใช้จ่ายเงินหรืออีกนัยหนึ่ง เทศบาลจะต้องมีรายได้ และการที่จะสนองตอบความต้องการของประชาชนได้ สมบูรณ์เพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของรายได้ว่าเทศบาลจะจัดหารายได้มากน้อยเพียงใด อาจกล่าวได้ว่ารายได้เป็นเครื่องวัดความเจริญของท้องถิ่น ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าเทศบาลใดมีรายได้มาก เทศบาลนั้นย่อมเจริญก้าวหน้ากว่าเทศบาลที่มีรายได้น้อย

โดยที่เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นอันหนึ่งที่รัฐก่อตั้งขึ้นก็ย่อมอยู่ในความควบคุมของรัฐ และโดยนัยนี้เองกฎหมายเทศบาลจึงระบุว่า ถ้ามิได้มีกฎหมายให้อำนาจไว้โดยเฉพาะเทศบาลจะเก็บภาษีไม่ได้^๓ กฎหมายที่ให้อำนาจเทศบาลทำการเก็บภาษีได้ก็คือ พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๔๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๘ และ พ.ร.บ. รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๔๗ ประเภทของรายได้ที่จะมีได้นั้นได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ โดย พ.ร.บ. เทศบาล โดยนัยแห่ง พ.ร.บ. ฉบับนี้ ประเภทของรายได้ที่เทศบาลจะมีได้มีต่อไปนี้คือ^๔

๑. ภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนดไว้
๒. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
๓. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
๔. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
๕. พันธบัตรหรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
๖. เงินกู้จากกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ
๗. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๓

Wit, Daniel, A comparative Study of Local Government and Administration (Prachandra Printing Press, 1961) P.84

^๔ พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๓

๘. เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
๙. รายได้อื่นใดก็ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

ประเภทรายได้ดังกล่าวเป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า เทศบาลจะมีรายได้ประเภทใดบ้างในส่วนรายละเอียดยกนั้น ได้มีกฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล คือ พ.ร.บ. รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้กำหนดประเภทรายได้ของเทศบาลที่จะมีได้ดังนี้คือ

๑. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
๒. ภาษีบำรุงท้องที่
๓. ภาษีป้าย
๔. อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อันเนื่องในการฆ่าสัตว์
๕. บรรดาใบอนุญาต ค่าธรรมเนียม และค่าปรับเนื่องในกิจการซึ่งเทศบาลได้รับมอบให้เป็นเจ้าหน้าที่อนุจัดการตามกฎหมาย
๖. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน
๗. ภาษีบำรุงเทศบาล เก็บจากบรรดาชาวซึ่งต้องเสียภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิภคอัตราศุลกากร

๘. ภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร
๙. ภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
๑๐. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
๑๑. ภาษีเครื่องค้ำตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องค้ำ
๑๒. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
๑๓. อากรมรดกตามประมวลรัษฎากร

รายได้ตามที่กล่าวมานี้ เป็นรายได้ของเทศบาลตามนัยพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๗ รายได้ดังกล่าวบางประเภทเป็นรายได้ของเทศบาลทั้งจำนวน บางประเภทเทศบาลได้รับปัน และบางประเภทเป็นรายได้ที่เทศบาลออกเทศบัญญัติจัดเก็บเพิ่มในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากร รายได้ข้างต้นดังกล่าว ประเภท ๑ - ๕ เป็นรายได้ของเทศบาลทั้งจำนวน รายได้ประเภทที่ ๖ เทศบาลได้รับปันในอัตราร้อยละ ๕๐ ของภาษีและค่าธรรมเนียม

หรือล้อเลื่อนที่เก็บได้ในจังหวัด ถ้าจังหวัดใดมีหลายเทศบาล เงินรายได้ที่ได้รับร้อยละ ๕๐ นั้น สภาจังหวัดเป็นผู้พิจารณาจัดแบ่งแก่เทศบาลที่มีอยู่ในจังหวัดนั้นอีกชั้นหนึ่ง รายได้ประเภทที่ ๗ คือ ภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากบรรดาชาวนั้น เทศบาลได้รับเพียง ๕๐ % ของส่วนแบ่งที่ได้รับอีก ๕๐ % ต้องแบ่งให้กับสุขาภิบาลที่อยู่ในจังหวัดนั้น ส่วนรายได้ประเภทที่ ๘ - ๑๓ นั้น เป็นรายได้ที่เทศบาลมีอำนาจออกเทศบัญญัติจัดเก็บเพิ่มจากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมในอัตราไม่เกินกว่าร้อยละสิบ

สำหรับเทศบาลนครธนบุรีนั้น เนื่องจากเป็นเทศบาลขนาดใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของเมืองหลวง มีประชาชนอยู่หนาแน่น ภาระที่จะต้องจัดบริการให้แก่ประชาชนมากนับเป็นอันดับสองรองมาจากเทศบาลนครกรุงเทพ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ให้โดยดลนั้นก็จะต้องมีรายได้นำมาสำหรับจัดทำบริการต่าง ๆ รายได้ดังกล่าวนี้อาจจำแนกออกเป็น ๖ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

๑. รายได้จากภาษีอากร
๒. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับต่าง ๆ
๓. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
๔. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
๕. รายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล
๖. รายได้เบ็ดเตล็ด

๑.๑ รายได้จากภาษีอากร

รายได้หมวดนี้นับว่าเป็นรายได้หลักและสำคัญที่สุดของเทศบาลนครธนบุรี แบ่งออกเป็น ๗ ประเภทคือ

๑. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีประเภทนี้เทศบาลดำเนินการจัดเก็บเองตาม พรบ.ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.๒๔๗๕ โดยเทศบาลมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานประเมินภาษี และเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์^๕ ในทางปฏิบัติมักแต่งตั้งให้ปลัดเทศบาลเป็นพนักงานประเมินภาษี สมุหบัญชีเป็นพนักงานเก็บภาษี และคณะเทศมนตรีเป็นผู้พิจารณา

^๕ พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๗๕ มาตรา ๘

อุทธรณ์ ภาษีประเภทนี้เป็นภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างกับที่ดินที่ไ้ช้^๖ ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ โดยคำนวณเก็บจากค่าเช่า เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้เสียในอัตราร้อย ละสิบสองครึ่งของค่าภาษีของทรัพย์สินเป็นรายปี "ค่ารายปี" หมายถึงจำนวนเงินที่ทรัพย์สินนั้น ๆ สมควรจะให้เช่าในปีหนึ่ง ๆ

การจัดเก็บภาษีประเภทนี้มีหลักการสำคัญ ๓ ประการคือ (๑) เทศบาลแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการประเมินและจัดเก็บภาษีเองโดยตลอด (๒) การจัดเก็บไม่ต้องตราเป็นเทศบัญญัติ (๓) แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดินในภายหลัง ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายก็ยังคงเป็นรายได้ของเทศบาลต่อไปอีก ^๖

ในการดำเนินการจัดเก็บภาษีประเภทนี้ของเทศบาลนครธนบุรีนั้น ได้กำหนดให้ผู้นับประเมินรับและยื่นแบบฟอร์มแจ้งรายการ เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินจากพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำแขวงต่าง ๆ ที่ทรัพย์สินซึ่งต้องเสียภาษีตั้งอยู่ในกำหนดระยะเวลา แขวงต่าง ๆ ดังกล่าวได้แก่ แขวงภาษีคลองสาน มีที่ทำการอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอคลองสาน แขวงภาษีธนบุรี มีที่ทำการอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอธนบุรี แขวงภาษีบางกอกใหญ่ มีที่ว่าการอำเภอบางกอกใหญ่ แขวงภาษีบางขุนเทียน มีที่ว่าการอำเภอบางขุนเทียน แขวงภาษีเจริญ มีที่ว่าการอำเภอภาษีเจริญ และแขวงภาษีบางกอกน้อย - คลิ่งชัน มีที่ว่าการอำเภอบางกอกน้อย ^๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแบบพิมพ์ที่ผู้นับประเมินกรอกเสร็จแล้วก็จะได้ไ้ส่วนตรวจตราเพื่อกำหนดว่า ประเภททรัพย์สินดังกล่าวเป็นโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งไ้ช้^๘ ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น หรือเป็นที่ดินที่มีไ้ช้^๘ ต่อเนื่อง

^๖ กระทรวงมหาดไทย, "คำอธิบาย พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๘๓", ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเทศบาล พ.ศ.๒๔๘๖ - ๒๔๘๗ (พระนคร, โรงพิมพ์อำนวยการวิทยา ๒๔๘๘) หน้า ๓๖๘

^๗ "ผู้นับประเมิน" ตามนัยแห่ง พรบ.ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.๒๔๗๕ ได้แก่มูลนิธิชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน

^๘ เทศบาลนครธนบุรี, ประกาศเทศบาลนครธนบุรีเรื่อง ให้ผู้นับประเมินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ซึ่งตั้งอยู่ในเทศบาลนครธนบุรี จังหวัดธนบุรีนั้น ต้องเสียภาษีโรงเรือนประจำปี พ.ศ.๒๕๑๑ ไปรับแบบพิมพ์และกรอกรายการในแบบพิมพ์ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๑๑

กับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ คิดค่าธรรมเนียมแห่งทรัพย์สินว่าจะต้องเสียภาษีเท่าใด แล้วแจ้งรายการดังกล่าวไปยังพนักงานเก็บภาษีเพื่อแจ้งรายการประเมินไปให้ผู้รับประเมิน ทรัพย์สินในท้องที่รับผิดชอบของนครทราม เพื่อให้ผู้รับประเมินนำค่าภาษีไปชำระแก่เจ้าหน้าที่ เก็บภาษีที่มีทรัพย์สินคนตั้งอยู่ ภายในกำหนดระยะเวลา ๔๐ วัน ^๔

ภาษีโรงเรือนและที่ดินนี้เป็นภาษีสำคัญที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลนครธนบุรีมาก ประเภทหนึ่ง ซึ่งมียอดรายได้ประเภทนี้ปรากฏตามปีต่าง ๆ ดังนี้

พ.ศ.	งบประมาณที่ตั้งไว้	เก็บได้จริง
๒๕๐๘	๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท	๔,๓๑๓,๐๘๗.๗๕ บาท
๒๕๐๙	๔,๗๐๐,๐๐๐ บาท	๕,๐๘๔,๘๗๖.๑๓ บาท
๒๕๑๐	๕,๒๕๐,๐๐๐ บาท	๕,๔๓๓,๗๗๕.๘๓ บาท

อย่างไรก็ตาม รายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินของเทศบาลนครธนบุรีนี้แม้จะปรากฏตัวเลขเป็นรายได้ที่นับว่ามากในหมวดภาษีอากร แต่ก็ยังไม่สามารถเก็บได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยอย่างแท้จริง เพราะมีการจัดเก็บไม่ทั่วถึง มีการหลีกเลี่ยงภาษีกันมาก วิธีการหลีกเลี่ยงที่พบและทราบกันอยู่ก็คือ การแจ้งรายได้ที่ไม่แท้จริง เช่น ให้เช่าอาคารในอัตรา ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน แต่เจ้าของหรือผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแจ้งในแบบพิมพ์เพียงเดือนละ ๕๐๐ - ๘๐๐ บาท โดยได้รับความร่วมมือกับผู้เช่า หรือหลีกเลี่ยงโดยเก็บค่าเช่าให้น้อยลง แต่ไปเรียกเอาเงินกินเปล่าหรือผลประโยชน์อื่น เป็นต้น วิธีการเช่นนี้เป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบอยู่ แต่ก็ไม่อาจจะเอาผิดได้ เพราะผู้เช่ามีการสมยอมกับผู้ให้เช่า ทำให้เทศบาลขาดรายได้ไปปีละมาก ๆ การหลีกเลี่ยงอีกทางหนึ่งก็คือ กรณีที่ผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่ยอมยื่นรายการเสียภาษี กว่าจะตรวจสอบได้ผู้นั้นก็อพยพไปอยู่ที่อื่นเสียแล้ว ไม่อาจจะติดตามตัวได้ หรือติดตามตัวได้ก็จำเป็นต้องดำเนินคดีถึงโรงศาล ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากกว่าที่เรียกคืนได้ ไม่คุ้มกัน จึงบ่อยครั้งที่ต้องปล่อยเลยตามเลย การที่มีการหลีกเลี่ยงภาษีได้เช่นนี้ ก็เนื่องจากการที่เทศบาลมีพนักงานเจ้าหน้าที่ในด้านนี้ไม่เพียงพอ กล่าวคือ มีอยู่เพียง ๓ คนเท่านั้น และขาดอุปกรณ์เช่น ยานพาหนะเพื่อไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ทำให้

^๔ พรบ.ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.๒๔๗๕ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๘

การตรวจตราทรัพย์สินก่อนประเมินภาษีไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๑๐

ในการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินนี้ นอกจากจะจัดเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ได้เพียงพอแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะได้มีการพิจารณากวขัน การประเมินภาษีที่จะต้องเสียให้คลุมถึงบรรดารายได้จากเงินกินเปล่าหรือผลประโยชน์อื่นใด อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวด้วย เพราะย่อมเป็นที่ทราบกันว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิ เช่น การให้เช่าช่วง การซื้ออาคารร้านค้า เจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ให้เช่าช่วงมีรายได้จากการโอนสิทธิดังกล่าว เป็นจำนวนมากกว่าค่าเช่าหลายเท่าตัวและรายได้ดังกล่าวมักจะไม่ปรากฏในรายการแจ้งภาษีหรือจะปรากฏอยู่แต่เพียงส่วนน้อยเท่านั้น

๒. ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีบำรุงท้องที่เป็นภาษีที่จัดเก็บจากที่ดิน แต่เดิมกรมสรรพากร เป็นผู้มีอำนาจควบคุมจัดเก็บและแบ่งให้ท้องถิ่นต่าง ๆ นำไปใช้จ่ายในการบำรุงท้องที่-โดยเฉพาะ ต่อมาได้พิจารณาเห็นว่าสมควรให้เทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการทำนุบำรุงท้องที่ดำเนินการจัดเก็บเอง โดยได้กำหนดไว้ใน พรบ. รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๗ และ พรบ. รายได้สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๘๘ ให้เทศบาลจัดเก็บ ภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดิน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเป็นรายได้ของเทศบาล และให้สุขาภิบาล จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินที่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลเป็นรายได้ของสุขาภิบาล ส่วนที่ดิน นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล กรมสรรพากรยังคงเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บเอง

การดำเนินการจัดเก็บนั้น เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บเอง โดยเรียกเก็บจากผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตเทศบาล หรือครอบครองอยู่ในที่ดินซึ่งไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน คนใด โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

๑. การที่ราคาปานกลางและประกาศราคาปานกลางของที่ดิน การประเมินภาษีบำรุงท้องที่ว่าจะต้องเสียเท่าใดนั้น จะต้องมิฉะนั้นคณะกรรมการพิจารณาค่าราคาปานกลางของที่ดินซึ่งแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมาย คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยบุคคลในท้องที่ คณะกรรมการจะพิจารณาค่าราคาปานกลางของที่ดินเป็นหน่วยตำบล หรือกำหนดเขตตำบลแยกออกเป็นหน่วย ๆ ราคาปานกลาง

๑๐ สัมภาษณ์ นายชุม จันทรละออง รักษาการหัวหน้าแผนกผลประโยชน์ กองคลัง เทศบาลนครธนบุรี เมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๐

ที่ดินนั้น ได้จากการนำเอาราคาที่ดินในหน่วยที่จะทำการตีราคาที่ดิน ซึ่งได้มีการซื้อขายกัน โดยสุจริตครั้งสุดท้ายไม่น้อยกว่าสามรายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีก่อนวันพิจารณาตีราคา ปานกลางของที่ดินมาคำนวณตัวเลขเฉลี่ยเป็นราคาปานกลาง แต่มิได้คำนวณโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างและสิ่งเพาะปลูกเข้าด้วย ถ้าไม่มีการซื้อขายในหน่วยใด ให้ถือราคาปานกลางในหน่วยใกล้เคียงเป็นหลัก ^{๑๑} การตีราคาปานกลางที่ดินนี้จะต้องมีแผนที่สังเขปประกอบการพิจารณาด้วย และจะต้องทำทุก ๔ ปี เสร็จแล้วเสนอราคาปานกลางต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในกรณีของเทศบาลนครกรุงเทพ และเทศบาลนครธนบุรี) เพื่อประกาศราคาปานกลางของที่ดิน ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบต่อไป ^{๑๒}

๒. เมื่อได้ประกาศราคาปานกลางของที่ดินแล้ว ในกรณีของเทศบาล นายกเทศมนตรีจะประกาศให้เจ้าของที่ดินผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแสดงรายการที่ดินเป็นแปลงต่อเจ้าพนักงานประเมิน ณ สำนักงานของเทศบาลที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ภายในระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ของปีแรกภายในระยะเวลา ๔ ปี ^{๑๓}

๓. เมื่อเจ้าของที่ดินยื่นแผนแสดงรายการที่ดินแล้ว เจ้าพนักงานประเมินก็จะคำนวณภาษีบำรุงท้องที่และแจ้งการประเมินไปให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบภายในเดือนมีนาคม การประเมินครั้งแรกนั้นให้ใช้เป็นการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับในปีต่อไปจนครบรอบระยะเวลา ๔ ปี ^{๑๔} หลังจากนั้นถึงจะมีการตีราคาปานกลางที่ดินใหม่ และประเมินภาษีบำรุงท้องที่ตามราคาปานกลางใหม่

๔. เมื่อเจ้าของที่ดินผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ที่ได้รับแจ้งรายการประเมินแล้ว จะต้องนำภาษีไปเสียในกำหนดระยะเวลา ๓๐ วัน หรือหลังจากได้รับแจ้งรายการประเมินแล้ว ส่วนในปีต่อไปให้นำชำระภายในเดือนเมษายนของทุก ๆ ปี ^{๑๕}

^{๑๑} พรบ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๑๓

^{๑๒} พรบ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘

^{๑๓} พรบ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๒๘ - ๓๐

^{๑๔} พรบ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๓๓

^{๑๕} พรบ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๓๕

บัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ ๑๖

ชั้น	ราคาปานกลางของที่ดิน	ภาษีไร่ละ		หมายเหตุ
		บาท	สตางค์	
๑	ไม่เกินไร่ละ ๒๐๐ บาท ฯลฯ	-	๕๐	(๑) ที่ดินที่ใช้ประกอบการ กสิกรรมเฉพาะประเภทไม่ ล้มลุกให้เสียกึ่งอัตรา แต่ ถ้าเจ้าของที่ดินประกอบการ กสิกรรมประเภทไม่ล้มลุกนั้น ควยตนเอง ให้เสียอย่างสูง ไม่เกินไร่ละ ๕ บาท (๒) ที่ดินที่ทิ้งไว้ว่างเปล่า หรือไม่ได้ทำประโยชน์ตาม ควรแก่สภาพของที่ดินให้เสีย เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า
๓๘	เกินไร่ละ ๔๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท			
๓๙	เกินไร่ ๑๐๐,๐๐๐ ถึงไร่ ละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒๕๐	-	
๔๐	เกินไร่ละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท	๓๐๐	-	
๔๑	เกินไร่ละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท	๓๕๐	-	
๔๒	เกินไร่ละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท	๔๐๐	-	
๔๓	เกินไร่ละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้เสียภาษีไร่ละดังต่อไปนี้ (๑) สำหรับราคาปานกลาง ของที่ดิน ๕๐๐,๐๐๐ บาทแรก ให้เสียภาษี ๔๐๐ บาท (๒) สำหรับราคาปานกลาง ของที่ดินส่วนที่เกิน ๕๐๐,๐๐๐			

ชั้น	ราคาปานกลางของที่ดิน	ภาษีไรละ		หมายเหตุ
		บาท	สตางค์	
	บาทให้เสียทุก ๆ ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อ ๑๐๐ บาท เศษของ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถ้าถึง ๕๐,๐๐๐ บาทให้ถือเป็น ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถ้าไม่ถึง ๕๐,๐๐๐ บาทให้คัททิ้ง			

ขณะนี้เทศบาลนครธนบุรีได้แบ่งหน่วยการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตเทศบาล
 อยู่รวม ๒๒ ตำบล^{๑๓} จำนวนเจ้าของที่ดินซึ่งจะต้องยื่นแบบแสดงรายการที่ดินหรือเสียภาษี
 บำรุงท้องที่ ๑๑,๓๘๕ ราย สถิติการเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่ในรอบ ๔ ปีก่อน คือ ตั้งแต่
 พ.ศ.๒๕๐๕ - ๒๕๐๘ ดังนี้^{๑๔}

	งบประมาณ	เก็บได้จริง
พ.ศ.๒๕๐๕	๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑,๔๒๐,๔๕๑.๓๒ บาท
พ.ศ.๒๕๐๖	๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๒,๐๔๓,๒๔๗.๘๘ บาท
พ.ศ.๒๕๐๗	๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑,๘๔๐,๓๐๑.๒๓ บาท
พ.ศ.๒๕๐๘	๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑,๕๖๘,๔๕๓.๖๐ บาท

และในรอบ ๔ ปีต่อมาซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๙ มีสถิติการจัดเก็บได้ดังนี้

^{๑๓} กระทรวงมหาดไทย, ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ประกาศราคา
 ปานกลางของที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่, ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๘

^{๑๔} เทศบาลนครธนบุรี บัญชีสถิติรายได้ประเภทภาษีบำรุงท้องที่ตั้งแต่ พ.ศ.
 ๒๕๐๕ - ๒๕๑๐

งบประมาณ

พ.ศ.๒๕๐๘ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ.๒๕๑๐ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

เก็บได้จริง

๑,๘๐๓,๔๔๖.๔๔ บาท

๒,๓๒๐,๘๑๐.๑๓ บาท

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเทศบาลนครธนบุรี ยังสูง ๆ ต่ำ ๆ ส่วนใหญ่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากข้าคกำลังเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะพนักงานตรวจสอบภาษี ขณะนี้มีเจ้าหน้าที่อยู่เพียง ๑๐ คน คือ พนักงานประเมินภาษีโท ๑ ตำแหน่ง พนักงานตรวจภาษี ๓ ตำแหน่ง เสมียน ๕ ตำแหน่ง และพนักงานพิมพ์ดีด ๑ ตำแหน่ง แต่ต้องรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ใน ๒๒ ตำบล และในระยะ พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๒ ราคาปานกลางไคสูงกว่าเดิมอีกมาก และได้มีการปลูกสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้น อีกเรื่อย ๆ ซึ่งการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ควรสูงขึ้นตามอัตราส่วน แต่เนื่องจากข้าคกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อทำการตรวจสอบและเร่งรัดติดตามเจ้าของที่ดินที่ยังค้างยื่นแบบชำระเงิน เพราะการติดต่อเจ้าของที่ดินโดยการส่งหนังสือเตือนให้นำเงินค่าภาษีค้างชำระมาชำระก็ดี การเตือนให้มายื่นแบบชำระภาษีก็ดี ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือการย้ายที่อยู่ หรือเจ้าของที่ดินถึงแก่ความตายไป ผู้มีกรรมสิทธิ์ใหม่มักจะเฉยหลีกเลียงไม่ยอมเสียภาษี ซึ่งการติดต่อโดยวิธีดังกล่าวไม่ได้ผล หากเจ้าหน้าที่ไม่ได้ติดตามให้ถึงตัวลูกหนี้แล้ว ภาษีบำรุงท้องที่ก็จะมีการค้างยื่นแบบแสดงรายการและค้างเงินภาษีเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทำให้การเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่ไม่เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนดไว้ และได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทางปรับปรุงที่เทศบาลควรจะเร่งรีบดำเนินการ โดยด่วนก็คือ ควรเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่เทศบาลให้พอเพียง ^{๑๘} กล่าวคือ ให้มีเจ้าหน้าที่กระจายประจำตามแขวงต่าง ๆ ทั้ง ๖ แขวงอย่างน้อย แขวงละ ๒ คน เพื่อจะได้ผลัดเปลี่ยนกันปฏิบัติหน้าที่ให้รัดกุม โดยออกตรวจสอบเร่งรัดภาษีตามตำบลในแขวงรับผิดชอบหนึ่งคน และอยู่ประจำที่แขวงเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่ออีกหนึ่งคน

๓. ภาษีป้าย รายได้อีกอย่างหนึ่งของเทศบาลนครธนบุรีคือ รายได้จากภาษีป้าย ซึ่งจัดเก็บเป็นครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๒ เป็นต้นมา โดยประมวลรัษฎากร พ.ศ.๒๔๘๒

^{๑๘} ชุม จันทรละออง, บันทึกการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่และข้อคิดเห็นในการปรับปรุง (พิมพ์โรเนียว - พ.ศ.๒๕๐๘) หน้า ๒๗

ได้กำหนดให้อำเภอและกิ่งอำเภอทั่วราชอาณาจักร เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจจัดเก็บภาษีป้าย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอประจำท้องที่ หรือสมุหบัญชีอำเภอ หรือผู้ทำการแทนเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บ ต่อมาได้มีประกาศใช้ พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๙๗ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดว่า "ภาษีป้ายตามประมวลรัษฎากรสำหรับป้ายที่แสดงไว้ในเขตเทศบาลใดให้เทศบาลนั้นเก็บเป็นรายได้ของเทศบาล ตามประมวลรัษฎากร ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๙๗ เป็นต้นไป" ๒๐ โดยมีนายกเทศมนตรีแห่งเทศบาลนั้น ๆ เป็นผู้บังคับเรียกเก็บภาษีภายในเขตเทศบาล ๒๑

ป้ายที่จะต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากรได้แก่

(๑) ป้ายชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายของสถานการค้าหรือของผู้ประกอบการค้า ซึ่งแสดงไว้ที่สถานการค้า หรือบริเวณใกล้เคียงกับสถานการค้า

(๒) ป้ายโฆษณาของสถานการค้าหรือของผู้ประกอบการค้า ไม่ว่าจะแสดงไว้ ณ ที่ใด ทั้งนี้ได้หมายความรวมถึงป้ายที่แสดงไว้ที่วัตถุ หรือเครื่องอุปโภคบริโภคในอาคาร

ป้ายตาม (๑) และ (๒) อาจแสดงเป็นตัวอักษรหรือเครื่องหมายอย่างอื่น โดยการเขียนและสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏโดยวิธีอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำบนแผ่นกระดาษ แผ่นไม้ กระจก ผนัง ฝา หรือวัตถุอื่น

บรรดาป้ายประเภทต่าง ๆ ที่จะต้องเสียภาษีป้ายมีหลักการคิดอัตราภาษีป้าย จากจำนวนพื้นที่ของป้าย โดยแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ ๒๓

ป้ายประเภท ก. ได้แก่ป้ายที่มีอักษรไทยล้วน โดยไม่มีเครื่องหมายหรือรูปภาพอย่างอื่นใดมาปนอยู่ คิดอัตรา ๕๐๐ ตารางเซนติเมตรหรือเศษของ ๕๐๐ ตารางเซนติเมตร ต่อ ๑ บาท

๒๐ พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๙๗ มาตรา ๗

๒๑ พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๙๗ มาตรา ๘

๒๒ พรบ.ประมวลรัษฎากร, แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๘, พ.ศ.๒๕๐๔

มาตรา ๘๕

๒๓ บัญชีอัตราภาษีป้าย ตาม พรบ.ประมวลรัษฎากร พ.ศ.๒๕๐๔

ป้ายประเภท ข. โฉนดป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศ หรือเครื่องหมายอื่น แต่พื้นที่ของอักษรไทยเท่าหรือมากกว่าพื้นที่สำหรับอักษรต่างประเทศหรือเครื่องหมายอื่น คิดอัตรา ๕๐๐ ตารางเซนติเมตรหรือเศษของ ๕๐๐ ตารางเซนติเมตรต่อ ๕ บาท

ป้ายประเภท ค. โฉนดป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศหรือเครื่องหมายอื่น แต่พื้นที่สำหรับอักษรไทยน้อยกว่าพื้นที่สำหรับอักษรต่างประเทศหรือเครื่องหมายอื่น คิดอัตรา ๕๐๐ ตารางเซนติเมตรหรือเศษของ ๕๐๐ ตารางเซนติเมตรต่อ ๑๐ บาท

ป้ายทั้ง ๓ ประเภทที่กล่าวนี้จะต้องเสียภาษีป้ายละไม่ต่ำกว่า ๑๐ บาท หมายความว่าแม้จะมีพื้นที่ไม่พอ คิดอัตราภาษีแล้วไม่ถึงป้ายละ ๑๐ บาท แต่ก็ต้องเสียภาษีสำหรับป้ายนั้น ๆ อย่างต่ำไม่ต่ำกว่าป้ายละ ๑๐ บาท และหากป้ายนั้น ๆ มีอักษรหรือเครื่องหมายหลายคำให้ถือเป็นจำนวนคำละป้าย

รายได้ประเภทนี้ สำหรับเทศบาลนครธนบุรียังเก็บได้เป็นจำนวนน้อย กล่าวคือระหว่างปี พ.ศ.๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ ทางเทศบาลได้ตั้งงบประมาณไว้ปีละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท แต่จัดเก็บได้ดังนี้

	งบประมาณ	เก็บได้จริง
พ.ศ.๒๕๐๘	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๒๔๔,๓๕๕ บาท
พ.ศ.๒๕๐๙	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๒๒๘,๒๖๐ บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๒๔๒,๘๐๓ บาท

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า รายได้ประเภทภาษีป้ายของเทศบาลนครธนบุรี เป็นรายได้ที่ไม่สำคัญนัก แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้การโฆษณามีความสำคัญต่อธุรกิจการค้า ซึ่งขยายตัวอย่างกว้างขวางมาก สถานการณ์และผู้ประกอบการค้าต่างก็มุ่งแข่งขันกัน ดังนั้นป้ายชื่อ ยี่ห้อ และป้ายโฆษณาก็ทวีความสำคัญมากขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่การที่เทศบาลนครธนบุรีไม่อาจจัดเก็บให้ได้มากกว่านี้เนื่องจากการตรวจสอบ ควบคุม และการเร่งรัดติดตามภาษีประเภทนี้ ยังไม่สามารถทำได้รัดกุม เพราะยังขาดกำลังเจ้าหน้าที่ ปัจจุบันทางเทศบาลยังไม่มีเจ้าหน้าที่เพื่อการนี้โดยเฉพาะ ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีโรงเรือนและภาษีบำรุงท้องที่

๒๔ สัมภาษณ์ นายชุม จันทรละออง, รักษาการหัวหน้าแผนกผลประโยชน์ กองคลัง, เทศบาลนครธนบุรี เมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๐

ให้ทำแทน ฉะนั้น การปรับปรุงทางหนึ่งที่ควรเร่งรัดจัดเก็บก็คือ การเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ให้ทำหน้าที่คานนี้โดยเฉพาะ

นอกจากการปรับปรุงคานตัวบุคคลแล้ว ควรจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงในด้านตัวบทกฎหมายให้เทศบาลมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีป้ายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือ ควรจะให้เรียกเก็บจากป้ายทุกประเภทที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าของป้าย ยกเว้นป้ายของทางราชการหรือป้ายที่เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนแต่ฝ่ายเดียว เพราะปัจจุบันมีป้ายหลายประเภทที่ได้รับการยกเว้น ทั้ง ๆ ที่ป้ายนั้น ๆ ได้ทำประโยชน์แก่เจ้าของป้ายมาก อาทิเช่น ป้ายโฆษณา มหรสพ ป้ายที่มีลักษณะเป็นใบปลิวโฆษณา เป็นต้น

๔. ภาษีข้าวขาออก ภาษีประเภทนี้เก็บจากบรรดาข้าวตามกฎหมายว่าด้วยพิศัตถ์ตราภาษีอากร กรมศุลกากร เป็นผู้จัดเก็บจากบรรดาข้าวเปลือก ข้าวกลอง ข้าวขาว รวมตลอดถึงปลายข้าวและรำข้าวที่ส่งออกนอกประเทศ โดยเก็บเพิ่มเติมจากอัตราภาษีอากรขาออกตามกฎหมายว่าด้วยพิศัตถ์ตราภาษีอากร อัตราภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากบรรดาข้าวที่ส่งออกนอกกำหนดไว้ดังนี้คือ ข้าวกลองและข้าวขาว เก็บเพิ่มหนึ่งร้อยกิโลกรัมต่อหนึ่งบาท ข้าวเปลือก ปลายข้าว และรำข้าว เก็บเพิ่มหนึ่งร้อยกิโลกรัมต่อห้าสิบลบาท ภาษีที่เก็บเพิ่มนี้ กรมศุลกากรจะส่งมอบให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อจัดแบ่งให้เทศบาลครึ่งหนึ่งของวงเงินที่ได้รับมาน้อยตามจำนวนของประชากรในเขตเทศบาลนั้น ๆ^{๒๕} ส่วนอีกครึ่งหนึ่งเป็นรายได้ของสุขาภิบาล โดยจัดสรรตามจำนวนประชากรที่มีอยู่ในเขตนั้น ^{๒๖} รายได้ประเภทนี้เป็นรายได้ประเภทภาษีบำรุงเทศบาลอย่างหนึ่ง เป็นรายได้ที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับภาวะการค้าขายกับต่างประเทศที่ขึ้น ๆ ลง ๆ ตามภาวะการผลิตข้าวของประเทศ เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากภาษีประเภทนี้ในระยะ ๓ ปีดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๔	จัดเก็บได้	๘๖๘,๗๖๖	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๕	จัดเก็บได้	๑,๒๔๖,๗๐๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	จัดเก็บได้	๑,๐๘๐,๐๐๐	บาท

^{๒๕} พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๑๔ และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความใน พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๗ ข้อ ๒.
^{๒๖} พรบ.รายได้สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๑๒

๕. ภาษีบำรุงเทศบาล ภาษีประเภทนี้เป็นภาษีที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลนคร
ธนบุรีเป็นส่วนใหญ่ของหมวดภาษีอากร การดำเนินการจัดเก็บนั้น เทศบาลต้องออกเทศบัญญัติ
เก็บเพิ่มเติมจากภาษีอากรของรัฐบาล ซึ่งได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีเครื่องค้ำ ภาษีโรคภัย
ภาษีการทำสุรา และอากรมหรสพ ภาษีจากกิจการเหล่านี้เทศบาลออกเทศบัญญัติเก็บเพิ่มเติม
ได้ไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรจากสถานการค้าหรือโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตเทศบาล
นั้น และภาษีโรคภัยประเภทน้ำมันเป็นขึ้น เทศบาลออกเทศบัญญัติจัดเก็บได้ไม่เกินอัตราละ
๕ สตางค์ ๒๗

ภาษีดังกล่าวมานี้เป็นรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บได้ กล่าวคือ ภาษีการค้า ภาษี
โรคภัย ตามประมวลรัษฎากรซึ่งสถานการค้าอยู่ในเขตเทศบาล และอากรมหรสพซึ่งสถาน
มหรสพอยู่ในเขตเทศบาล กรมสรรพากร เป็นผู้จัดเก็บได้ ภาษีสุราซึ่งโรงงานทำสุรา
ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล และภาษีเครื่องค้ำซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในเขตเทศบาล กรม
สรรพสามิตเป็นผู้จัดเก็บได้และส่งมอบให้เทศบาลภายหลังจากที่ได้หักรายจ่ายไว้ร้อยละ ๕
ของจำนวนที่เก็บได้ ๒๘ สำหรับภาษีการซื้อโรคภัยต่าง ๆ รวมทั้งประเภทน้ำมันเป็นขึ้น
นั้น กรมสรรพากร เป็นผู้จัดเก็บให้ แต่ปัจจุบันภาษีนี้นี้ได้ยกเลิกเปลี่ยนไปเพิ่มอัตราภาษี
การค้าเรียกเก็บจากต้นทาง ๒๙

รายได้จากภาษีบำรุงเทศบาลเหล่านี้ เทศบาลมิได้ดำเนินการจัดเก็บเอง แต่
รัฐบาลจัดเก็บให้ ฉะนั้น ปัญหาการการจัดเก็บจึงไม่ปรากฏมากนัก รายได้ของเทศบาลนคร
ธนบุรีจากภาษีประเภทนี้ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ ปรากฏดังนี้

พ.ศ.๒๕๐๘	เก็บได้	๑๒,๗๕๕,๖๒๔	บาท
พ.ศ.๒๕๐๙	เก็บได้	๑๒,๔๑๘,๒๑๗	บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	เก็บได้	๑๓,๒๘๗,๖๐๐	บาท

รายได้จากภาษีประเภทนี้โดยเฉพาะภาษีการค้าและภาษีการทำสุราเป็นรายได้

๒๘ พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๕๗ มาตรา ๑๔

๒๙ พรบ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ.๒๕๐๘

ที่อิงอยู่กับภาษีอากรของรัฐบาล การจะเก็บได้มากน้อยขึ้นลงอย่างไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ และประสิทธิภาพในการจัดเก็บและติดตามเร่งรัดภาษีอากรของเจ้าพนักงานของรัฐ หากจัดเก็บได้มากเทศบาลก็ได้รับแบ่งมาก ทั้งยังขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงภาษีของรัฐบาลอีกด้วย

ในเรื่องภาษีบำรุงเทศบาลนี้ ในการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๘ ที่ประชุมได้เสนอให้เทศบาลมีอำนาจในการจัดเก็บ ภาษีการค้าจากกำไรสุทธิของผู้ประกอบการค้าจากห้างร้านและบริษัทที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นด้วย โดย คิดอัตราค่าเพียงร้อยละ .๐๕ หรือร้อยละ ๑ ซึ่งโดยวิธีนี้จะทำให้เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้ เพิ่มขึ้น เพราะอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาล เป็นการประกอบธุรกิจการค้าในส่วน ที่เกี่ยวกับอากรมหรสนั้น ที่ประชุมมีมติ เสนอให้รัฐบาลมอบให้กับท้องถิ่นทั้งหมดแทนที่จะแบ่งให้ เพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น เพราะมีลักษณะเป็นภาษีของท้องถิ่นโดยตรง ^{๓๐}

๖. ภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือ ล้อเลื่อนนี้เป็นรายได้ที่เทศบาลได้รับตาม พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๘๗ โดยรัฐบาลเป็นผู้ จัดเก็บแล้วแบ่งให้เทศบาล ๕๐% ของยอดเงินที่เก็บได้ในเขตจังหวัดที่เทศบาลตั้งอยู่ ^{๓๑} สำหรับเทศบาลนครธนบุรีและเทศบาลนครกรุงเทพนั้น กรมตำรวจเป็นผู้จัดเก็บและแบ่งให้ ส่วนแบ่ง ๕๐% นี้ ทางเทศบาลจะต้องแบ่งให้แก่กรมตำรวจเพื่อใช้จ่ายจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ เกี่ยวกับการจราจรภายในเขตเทศบาลของตนในอัตราร้อยละ ๒๐ ของเงินที่รับ ^{๓๒}

รายได้ประเภทค่าภาษีและค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนนี้จัดได้ว่า เป็นรายได้หลักอย่าง หนึ่งของเทศบาล เป็นภาษีที่ได้รับจากบุคคลซึ่งได้รับประโยชน์หรือบริการจากเทศบาลโดยตรง ฉะนั้น รายได้ประเภทนี้รัฐบาลจึงควรมอบให้ท้องถิ่นทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจการ

^{๓๐} รายงานการสัมมนาในหัวข้อรายได้ของท้องถิ่นและการเทศพาณิชย์ บทความ และรายงานสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น, ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๘ หน้า ๑๖

^{๓๑} พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๘๗ มาตรา ๑๐

^{๓๒} กระทรวงมหาดไทย, หนังสือที่ ๑๒๕๓/๒๔๘๘ เรื่อง เงินส่วนแบ่งรายได้ เทศบาลถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๘๘

ของท้องถิ่น ซึ่งเรื่องนี้ในการประชุมนายกเทศมนตรีครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๕ ได้เสนอขอให้เทศบาลรับเงิน ๑๐๐% ^{๓๓} แต่ปรากฏว่าข้อของไม่อาจดำเนินการตามข้อเสนอดังกล่าวได้ ต่อมาในการประชุมนายกเทศมนตรี (ครั้งที่ ๒) ที่ประชุมนายกเทศมนตรีได้เสนอปัญหาที่พิจารณาอีก และได้มีมติให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่เทศบาลต้องแบ่งเงินค่าภาษีนี้ให้แก่ตำรวจอีกครึ่งหนึ่ง ^{๓๔} เพื่อให้เทศบาลมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ข้อเสนอนี้ยังไม่ปรากฏผลอย่างใดจนบัดนี้

เรื่องการเสนอให้เทศบาลได้รับเงินค่าภาษีรถยนต์และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนเต็มจำนวนนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าสมควรอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากเงินภาษีประเภทนี้ก็คือ ผู้ใช้รถยนต์และล้อเลื่อนนั่นเอง เพราะเงินที่ได้มานั้นได้กลับไปสู่ผู้เสียภาษี โดยการที่เทศบาลได้นำมาใช้ในการจัดสร้างและบูรณะถนนหนทาง ตลอดจนอุปกรณ์ในการจราจร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีเหล่านั้นโดยตรง

สำหรับเทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากภาษีประเภทนี้ในระยะ ๓ ปีดังนี้

พ.ศ.๒๕๐๘	ได้รับ	๕,๐๒๓,๘๖๖ บาท
พ.ศ.๒๕๐๘	ได้รับ	๔,๘๓๐,๘๕๘ บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	ได้รับ	๕,๒๐๐,๐๐๐ บาท

๓. อาการจากการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่น ๆ รายได้ประเภทนี้เดิมเทศบาลจัดเก็บเป็นรายได้ของเทศบาลตาม พรบ.อาการฆ่าสัตว์ พ.ศ.๒๕๔๘ ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดย พรบ.ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.๒๕๐๒ รายได้ที่เทศบาลนครธนบุรีได้รับตาม พรบ.ฉบับนี้ได้แก่ อาการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ^{๓๕} การจัดเก็บนั้นเนื่องจากเทศบาลนครธนบุรีได้มีข้อตกลงกับเทศบาลนครกรุงเทพ โดยเข้าร่วมหุ้นในบริษัท

^{๓๓} กรมมหาดไทย, การประชุมนายกเทศมนตรี (ครั้งที่ ๑) ณ กรมตำรวจ วันที่ ๑๔ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ หน้า ๔๑๖

^{๓๔} ส่วนการปกครองท้องถิ่น, กรมมหาดไทย, มติที่ประชุมใหญ่ในการประชุมนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล และผู้ตรวจการเทศบาลทั่วราชอาณาจักร (ครั้งที่ ๒) วันที่ ๑๒ - ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๒ ณ ศาลาสันติธรรม หน้า ๓๔

^{๓๕} พรบ.ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.๒๕๐๒ มาตรา ๖

สามัคคีศาสตร์ ฉะนั้น รายได้ประเภทนี้ทางบริษัทสามัคคีศาสตร์จึงเป็นผู้ดำเนินการและจัดแบ่งให้กับเทศบาลนครธนบุรีเป็นงวด ๆ ไป เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากการนี้ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	ได้รับ	๑,๔๒๘,๖๕๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	ได้รับ	๑,๔๖๘,๖๗๘	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	ได้รับ	๑,๔๗๐,๐๐๐	บาท

๑.๒ รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ

รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ เทศบาลได้รับเนื่องจากการที่ได้รับมอบให้เป็นเจ้าหน้าที่อนุวรรตการให้ เป็นไปตามกฎหมายบางฉบับ เช่น พรบ. สาธารณสุข พรบ. ควบคุมการก่อสร้างอาคารในเขตเทศบาล และ พรบ. รายได้เทศบาล เป็นต้น ในการอนุวรรตการให้ เป็นไปตามกฎหมายที่มอบอำนาจให้ นั้น เทศบาลมีอำนาจในการตราเทศบัญญัติหรือออกข้อบังคับให้ เป็นไปตามกฎหมายที่ให้อำนาจไว้

ประเภทรายได้ที่เทศบาลนครธนบุรีได้รับจากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับต่าง ๆ มีดังนี้

๑. ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ เป็นค่าธรรมเนียมเกี่ยวแก่การอนุญาตให้ฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ ค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายเองหรือที่มีได้ถูกฆ่าโดยได้รับอนุญาต รายได้ประเภทนี้ได้รับแบ่งจากโรงฆ่าสัตว์จำนวนเงินที่ได้รับระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	ได้รับ	๑,๔๐๐,๑๐๒	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	ได้รับ	๓,๒๐๐,๐๕๒	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	ได้รับ	๓,๔๐๐,๐๐๐	บาท

๒. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา เป็นค่าธรรมเนียมที่เก็บจากการให้ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา โดยเทศบาลจัดเก็บเพิ่มจากค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลจัดเก็บในอัตราไม่เก็วร้อยละ ๑๐ จำนวนเงินที่ได้รับระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ ปรากฏดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	ได้รับ	๗,๐๔๕	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	ได้รับ	๗,๗๗๕	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	ได้รับ	๘,๐๐๐	บาท

๓. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน เป็นค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ขออนุญาตเล่นการพนันโดยเทศบาลเก็บเพิ่มจากค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลจัดเก็บในอัตราไม่เกินร้อยละ ๑๐ เป็นรายได้ที่อยู่ในวงเงินประมาณปีละ ๑๑๐,๐๐๐ บาท - ๑๒๐,๐๐๐ บาท

๔. ค่าธรรมเนียมตามเทศบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร ซึ่งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจแบบก่อสร้าง การออกแบบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร และค่าเขียนแบบก่อสร้าง รายได้จากค่าธรรมเนียมประเภทนี้ในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ มีตัวเลขดังนี้

พ.ศ.๒๕๐๘	จัดเก็บได้	๒๘,๐๙๙	บาท
พ.ศ.๒๕๐๙	จัดเก็บได้	๖๓,๖๑๒	บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	จัดเก็บได้	๕๕,๐๐๐	บาท

๕. ค่าธรรมเนียมการจอดยานยนต์ ซึ่งเทศบาลจัดเก็บตาม พรบ.จัดระเบียบการจอดยานยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ.๒๕๐๓ ซึ่งประกาศใช้บังคับในเขตเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ตั้งแต่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๓ เป็นต้นมา เงินรายได้ประเภทนี้กฎหมายบังคับกล่าวได้กำหนดให้นำมาใช้จ่ายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการสำหรับจัดระเบียบการจอดยานยนต์ การบูรณะทางหลวงและสะพาน กับจัดใช้เงินกู้ในการก่อสร้างและบูรณะทางหลวงเท่านั้น ^{๓๖} เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้ประเภทนี้ดังนี้

พ.ศ.๒๕๐๘	ได้รับ	๒๑๐,๓๙๐	บาท
พ.ศ.๒๕๐๙	ได้รับ	๒๒๖,๐๐๖	บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	ได้รับ	๓๕๐,๐๐๐	บาท

ความจริงแล้ว รายได้ประเภทนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นรายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล ทั้งนี้เพราะเทศบาลได้สร้างมีเตอร์จอดรถไว้และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ใช้บริการดังกล่าว

๖. ค่าธรรมเนียมเก็บมูลฝอย เป็นรายได้จากการที่เทศบาลให้บริการจัดเก็บมูลฝอยจากผู้ครอบครองสถานที่ เคหสถาน หรืออาคารซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล อัตราค่าธรรมเนียม

^{๓๖} พรบ.จัดระเบียบการจอดยานยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ.๒๕๐๓

เก็บมูลฝอยนั้นได้กำหนดไว้ดังนี้ ^{๓๗}

ประเภท ก. ค่าเก็บมูลฝอยประจำเดือนสำหรับอาคารหรือเคหะสถาน

วันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร	เดือนละ ๓ บาท
วันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร แต่ไม่เกิน ๔๐ ลิตร	เดือนละ ๖ บาท
วันหนึ่งเกิน ๔๐ ลิตร แต่ไม่เกิน ๖๐ ลิตร	เดือนละ ๘ บาท
วันหนึ่งเกิน ๖๐ ลิตร แต่ไม่เกิน ๘๐ ลิตร	เดือนละ ๑๐ บาท
วันหนึ่งเกิน ๘๐ ลิตร แต่ไม่เกิน ๑๐๐ ลิตร	เดือนละ ๑๒ บาท

ถ้าวันใดต้องเก็บขนมูลฝอยเกินปริมาณประจำวัน ซึ่งตกลงไว้กับเจ้าหน้าที่ ค่าเก็บของส่วนที่เกิน
ทุก ๆ ๑๐ ลิตร หรือเศษของ ๑๐ ลิตรต้องเสียเพิ่มอีก ๑ บาท

ประเภท ข. ค่าเก็บขนมูลฝอยประจำเดือนสำหรับตลาดโรงงานอุตสาหกรรม
หรือสถานที่ที่มีมูลฝอยมาก

วันหนึ่งไม่เกิน ๑ ลูกบาศก์เมตร เดือนละ ๔๐ บาท

วันหนึ่งไม่เกิน ๑ ลูกบาศก์เมตร ค่าเก็บขนทุก ๆ ลูกบาศก์เมตร หรือ
เศษลูกบาศก์เมตรเดือนละ ๔๐ บาท ถ้าวันใดต้องเก็บขนมูลฝอย
เกินปริมาณประจำวัน ค่าเก็บขนส่วนที่เกิน ๑ ลูกบาศก์เมตรหรือเศษ
ของลูกบาศก์เมตรเดือนละ ๑๐ บาท

ประเภท ค. ค่าเก็บขนมูลฝอยเป็นครั้งคราว ครั้งหนึ่ง ๆ ถ้าไม่เกิน ๑

ลูกบาศก์เมตร เดือนละ ๒๐ บาท

ถ้าเกินลูกบาศก์เมตรเศษเกินครึ่งลูกบาศก์เมตร ให้คิดเท่ากับ ๑

ลูกบาศก์เมตร ลูกบาศก์เมตรละ ๒๕ บาท

ส่วนอัตราค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะเป็นครั้งคราวนั้น ครั้งหนึ่งถ้าไม่เกิน ๑
ลูกบาศก์เมตรครั้งละ ๒๐ บาท ถ้าเกินกว่า ๑ ลูกบาศก์เมตรหรือเศษของลูกบาศก์เมตร คิดเพิ่ม
ขึ้นอีกลูกบาศก์เมตรละ ๑๐ บาท

เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากการ เก็บค่าธรรมเนียมการ เก็บขนมูลฝอยดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	ได้รับ	๖๓๖,๘๑๔	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	ได้รับ	๖๘๓,๖๘๖	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	ได้รับ	๙๐๔,๐๐๐	บาท

รายได้ประเภทนี้ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีตามความเจริญและการขยายตัวของบ้านเมือง ผู้เขียนมีความเห็นว่าบรรดาขยะมูลฝอยเหล่านี้ น่าจะได้นำมาใช้ได้เป็นประโยชน์โดยทำการตั้งโรงงานทำปุ๋ยเน่า เกี่ยวกับเทศบาลนครกรุงเทพ ซึ่งจะดีกว่านำไปทิ้งเฉย ๆ และควรจะได้ขยายเขตการจัดเก็บเพิ่มขึ้นอีก

๗. ค่าธรรมเนียมเก็บขนอุจจาระ งานเก็บขนอุจจาระ เป็นบริการที่เทศบาลได้จัดทำเพื่อความสะอาด และสุขภาพอนามัยของประชาชน ควบคู่กันไปกับงานด้านรักษาความสะอาดและการเก็บขนมูลฝอย ค่าธรรมเนียมสำหรับค่าบริการด้านนี้เทศบาลจัดเก็บได้ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	เก็บได้	๒๖๑,๙๘๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	เก็บได้	๓๑๔,๕๐๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	เก็บได้	๓๘๖,๐๐๐	บาท

รายได้ประเภทนี้ก็เช่นเดียวกับรายได้จากค่าธรรมเนียมการ เก็บขนขยะมูลฝอย คือ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เพราะบ้านเมืองขยายมากขึ้น ประชาชนมากขึ้น และทางเทศบาลมีอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น ตามความเจริญของท้องถิ่น

๘. ค่าธรรมเนียมแพทย์ เป็นรายได้ที่ได้จากค่าธรรมเนียมในการตรวจโรค ผู้สมัครงานหรือเพื่อกิจการอื่น รายได้ประเภทนี้เก็บได้ประมาณปีละ ๒,๐๐๐ บาท

๙. ค่าปรับผู้ละเมิดกฎหมายและเทศบัญญัติ รายได้ประเภทนี้ได้แก่การที่มีผู้ละเมิดกฎหมายบางฉบับ เช่น พรบ.สาธารณสุขและกฎหมายนั้นได้ให้อำนาจเทศบาลมีอำนาจปรับได้ และเป็นรายได้ที่ปรับจากผู้ละเมิดเทศบัญญัติของเทศบาล รวมทั้งค่าปรับที่เนื่องจากการผิดสัญญาต่าง ๆ เทศบาลมีรายได้จากการนี้ปีละ ๙๕,๐๐๐ - ๘๐,๐๐๐ บาท เป็นประจำทุกปี

๑๐. ค่าใบอนุญาตประกอบการค้าที่เป็นอันตรายแก่อนามัย รายได้ประเภทนี้ได้แก่บรรดาค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตให้ทำการประกอบการค้าหรือใช้สถานที่ที่...

หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ประเภทการค้าที่ถือเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ นั้น พรบ. การสาธารณสุขจะได้อำหนดไว้ และเทศบาลจะออกเทศบัญญัติกำหนดว่า การค้าประเภทนั้นจะต้องเสียค่าธรรมเนียมเท่าไร รายได้ประเภทนี้เป็นรายได้ที่สำคัญอย่างหนึ่งของรายได้หมวดค่าธรรมเนียมและใบอนุญาต เทศบาลนครชนบุรีมีรายได้จากรายได้ประเภทนี้ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	มีรายได้	๑,๓๐๐,๖๐๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	มีรายได้	๑,๐๘๙,๘๕๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	มีรายได้	๘๖๒,๙๐๐	บาท

๑๑. ค่าใบอนุญาตใช้สถานที่ตั้งนม เป็นรายได้ที่เก็บจากรรคาสถานที่ตั้งนม เช่น ร้านคัดนม คัดนม เป็นต้น เทศบาลนครชนบุรีมีรายได้ประเภทนี้ประมาณปีละ ๖,๐๐๐ บาท - ๖,๒๐๐ บาท เป็นประจำทุกปี

๑๒. ค่าใบอนุญาตตั้งนม เป็นรายได้ที่เรียกเก็บจากผู้รับจ้างตั้งนม เทศบาลนครชนบุรีมีรายได้ประเภทนี้ประมาณปีละ ๘๕,๐๐๐ บาท - ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๑๓. ค่าใบอนุญาตสะสมอาหาร เป็นรายได้ที่จัดเก็บตามเทศบัญญัติของเทศบาลนครชนบุรี เรื่อง ควบคุมการค้าอาหารและน้ำแข็งในสถานที่เอกชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๖ เรียกเก็บจากผู้ประกอบการค้าประเภทอาหารหรือน้ำแข็ง หรือนำมาประกอบปรุง สะสมอาหารหรือน้ำแข็งสำหรับขายเพื่อบุคคลบริโภค อัตราค่าธรรมเนียมนั้นประเมินจากราคาสินค้าและเครื่องอุปกรณ์สถานทำการค้า โดยเรียกเก็บเป็นปี รายได้ประเภทนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นตามความเจริญของบ้านเมือง รายได้ดังกล่าวปรากฏดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	เก็บได้	๕๕๐,๐๓๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	เก็บได้	๖๘๖,๘๙๐	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	เก็บได้	๕๕๒,๒๔๐	บาท

๑๔. ค่าใบอนุญาตตั้งตลาดเอกชน ได้แกรายได้จากการอนุญาตให้เอกชนจัดตั้งตลาดเอกชนขึ้น การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมนี้เรียกเก็บจากเนื้อที่ของตลาดในอัตราค่าเช่าเมตรละ ๑ บาทต่อปี แต่ต้องไม่เกินฉบับละ ๕๐๐ บาท ^{๓๔}

^{๓๔} เทศบัญญัติของเทศบาลนครชนบุรี เรื่อง ตลาดเอกชน แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๖

เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประเภทนี้ ดังนี้

พ.ศ.๒๕๐๘	เก็บได้	๑๘,๗๕๓	บาท
พ.ศ.๒๕๐๙	เก็บได้	๑๙,๖๗๙	บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	เก็บได้	๑๗,๖๐๐	บาท

๑๕. ค่าใบอนุญาตตั้งโรงน้ำแข็ง เป็นรายได้ที่ได้จากการออกใบอนุญาตให้ผูหนึ่ง ผู้ใดใช้หรือตั้งสถานที่เอกชนแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นที่สำหรับทำน้ำแข็งเพื่อการค้า ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตดังกล่าวเรียกเก็บมากน้อยตามปริมาณน้ำแข็งที่ผลิตได้ คือ ถ้าทำไ้วันหนึ่งต่ำกว่า ๕ ตัน เรียกเก็บค่าใบอนุญาตฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท ถ้าเกินกว่า ๕ ตันขึ้นไปเรียกเก็บ ๒,๐๐๐ บาท ^{๓๘} รายได้ประเภทนี้เป็นรายได้ที่คงที่ไม่มีมีการเพิ่ม - ลด มากนัก อยู่ในระหว่าง ๒๒,๐๐๐ - ๒๓,๐๐๐ บาท

๑๖. ค่าใบอนุญาตตั้งสุสาน ซึ่งเรียกเก็บจากผู้ขออนุญาตตั้งสุสานเป็นรายได้ที่น้อยมากคือ ประมาณปีละ ๓๐ บาท

๑๗. ค่าใบอนุญาตโฆษณา เป็นรายได้เรียกเก็บจากผู้ขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา ใบประกาศโฆษณาแก่ประชาชนที่เป็นไปในทำนองการค้า ซึ่งติดตั้งในที่สาธารณะ ตาม พรบ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๐๓ โดยเรียกเก็บฉบับละ ๕๐ บาท เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้ประเภทนี้ดังนี้

พ.ศ.๒๕๐๘	ไ้รับ	๗,๔๐๐	บาท
พ.ศ.๒๕๐๙	ไ้รับ	๑๔,๕๔๐	บาท
พ.ศ.๒๕๑๐	ไ้รับ	๑๔,๕๖๐	บาท

๑.๓ รายได้จากทรัพย์สิน

รายได้จากทรัพย์สิน คือ รายได้หรือผลประโยชน์อันเกิดจากทรัพย์สินของเทศบาลซึ่งได้แก่ รายได้จากดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝากและจากการให้เช่าสถานที่หรือที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินของเทศบาลหรืออยู่ในความควบคุมดูแลของเทศบาล เช่น ดอกเบี้ย

^{๓๘} เทศบัญญัติของเทศบาลนครธนบุรี เรื่อง ควบคุมการทำน้ำแข็งเพื่อการค้า แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ.๒๕๔๕ ข้อ ๖

เงินฝากธนาคาร ค่าเช่าตลาดหรือห้องแถว ค่าเช่าแผงลอย เป็นต้น ^{๔๐} รายได้ประเภทนี้ของเทศบาลนครธนบุรีแบ่งออกเป็น ๘ ประเภท คือ

๑. ค่าผลประโยชน์จากที่สาธารณะ ได้แก่ค่าเช่าที่ดินของเทศบาลเพื่อกิจการต่าง ๆ เช่น เช่าไว้กองวัสดุก่อสร้างชั่วคราวในที่สาธารณะ เช่าที่ตั้งป้ายโฆษณา เช่าตั้งแผงลอยริมถนน เป็นต้น เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้ประเภทนี้ประมาณปีละ ๒๒,๐๐๐ - ๒๗,๐๐๐ บาท
๒. ค่าเช่าส่วนสาธารณะ ได้แก่รายได้ที่เก็บได้จากผู้เช่าส่วนซึ่งเทศบาลได้จัดสร้างขึ้นที่ต่าง ๆ รายได้ประเภทนี้ประมาณปีละ ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ บาท
๓. แผงลอย เทศบาลนครธนบุรีได้จัดตั้งแผงลอยขึ้นที่คลองถม และที่เชิงสะพานพุทธยอดฟ้า ฝั่งธนบุรี เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พ่อค้าแม่ค้าได้มีที่ค้าขายและเพื่อไม่ให้ตั้งขายเกะกะ รายได้ประเภทนี้คงที่ตามจำนวนแผงลอยที่มีอยู่คือ ประมาณปีละ ๑๗๓,๐๐๐ บาท
๔. ค่าเช่าอุปกรณ์ไฟฟ้า ซึ่งเทศบาลได้ลงทุนติดตั้งตามตลาดสดและแผงของเทศบาล รายได้ประเภทนี้ประมาณปีละ ๑๓๐,๐๐๐ - ๑๓๕,๐๐๐ บาท
๕. ค่าเช่าโรงเรือน หมายถึงการให้เช่าอาคารสถานที่ที่เป็นของเทศบาล เช่น ตลาดสด ห้องแถว โรงมหรสพ คอกสัตว์ และสถานที่สาธารณะบางแห่ง เพื่อใช้เป็นที่ตั้งแผงลอยริมถนน เป็นต้น รายได้ประเภทนี้ตกปีละ ๑๕๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐ บาท
๖. ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นรายได้จากการนำเงินของเทศบาลไปฝากไว้ที่ธนาคาร รายได้ประเภทนี้มากน้อยแล้วแต่จำนวนเงินที่เทศบาลจะนำไปฝาก สำหรับเทศบาลนครธนบุรีตกอยู่ประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท
๗. เงินปันผลจากโรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น ซึ่งทางโรงพิมพ์จ่ายให้ตามข้อผูกพัน ประมาณปีละ ๓๕๐ บาท
๘. เงินปันผลจากบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ ได้รับเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๘ เป็นเงิน ๕,๓๔๖,๒๕๐ บาท

---

^{๔๐} กระทรวงมหาดไทย, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เทศบาล พ.ศ.๒๕๐๕ ข้อ ๑๑ (ค)

เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากหมวดทรัพย์สิน ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘	มีรายได้รวม	๖,๐๐๐,๕๐๘	บาท
พ.ศ. ๒๕๐๙	มีรายได้รวม	๖๗๓,๙๖๙	บาท
พ.ศ. ๒๕๑๐	มีรายได้รวม	๖๖๗,๘๙๕	บาท

จากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นว่า รายได้ในปี ๒๕๐๘ สูงกว่าปี ๒๕๐๙ และ ๒๕๑๐ ถึง ๕ ล้านเศษ ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากว่า รายได้ประเภทเงินปันผลจากบริษัทสามัคคีค้าสัตว์ เป็นรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผลกำไร หากกำไรทางบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ก็แบ่งมาให้ ปีใดที่ไม่มีผลกำไรก็ไม่ได้รับปัน^{๔๑} รายได้ประเภทนี้เป็นรายได้ไม่มากนัก ทั้งนี้ เทศบาลไม่ค่อยจะมีทรัพย์สินที่พอจะหาผลประโยชน์เป็นจำนวนมาก

๑.๔ รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์

รายได้ประเภทนี้เป็นรายได้จากการที่ท้องถิ่นจัดทำกิจการ เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนและการค้าบางอย่าง เช่น การไฟฟ้า การประปา การเดินรถประจำทาง การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ในการดำเนินกิจการดังกล่าว หากมีผลกำไรก็อาจนำผลกำไรที่ได้รับไปตั้งจ่ายบำรุงท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้เสียภาษีได้อีกทางหนึ่ง การเทศพาณิชย์ที่เทศบาลจัดทำบางประเภทก็เป็นสาธารณูปโภค เช่น การไฟฟ้า ประปา และการเดินรถประจำทาง บางประเภทก็มีลักษณะเป็นการค้าเพื่อหากำไร เช่น การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง การจำหน่ายเนื้อสัตว์ การโรงแรมและบังกาโล เป็นต้น บางประเภทก็เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพของประชาชน หรือช่วยเหลือประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล เช่น การตั้งนม สถานขนานุนบาล เป็นต้น และบางประเภทนอกจากจะเป็นการค้าเพื่หารายได้มาบำรุงท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นการควบคุมในค่านุภาพอนามัยของประชาชนด้วย เช่น ตลาดสด และโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น

กิจการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์เหล่านี้ บางประเภทเป็นหน้าที่ที่เทศบาลจะต้องจัดทำตามกฎหมาย เช่น การไฟฟ้า การประปา ตลาดสาธารณะ และโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น บางประเภทก็ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่นโยบายหรือความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น^{๔๒}

^{๔๑} สัมภาษณ์, นายพยุช จงตระกูล, เลขาธิการนายกเทศมนตรี เทศบาลนครธนบุรี
เมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๑

^{๔๒} วิจิตร แจ่มใส, รายได้ของท้องถิ่นและเทศพาณิชย์, บทความและรายงาน
สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๑๓-๑๘ ธันวาคม ๒๕๐๘
หน้า ๗๑

อย่างไรก็ดี การดำเนินกิจการเทศบาลเกี่ยวกับเทศพาณิชย์ดังกล่าว เทศบาลจะต้องตราเป็นเทศบัญญัติเฉพาะเรื่อง ในค่านงบประมาณนั้นจะต้องแยกทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการแยกจากรายจ่ายทั่วไปของเทศบาล โดยมีการเงิน การบัญชี และการบริหารงานเป็นเอกเทศ

สำหรับเทศบาลนครธนบุรีนั้น เคยดำเนินกิจการทางเทศพาณิชย์เกี่ยวกับการเดินรถประจำทางอยู่ระยะหนึ่ง ^{๔๓} คือระหว่าง พ.ศ.๒๔๕๐ ถึง พ.ศ.๒๔๕๒ ปัจจุบันได้เลิกกิจการนี้ไปแล้ว ทั้งเนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่าหากจะให้เอกชนดำเนินกิจการค่านนี้ จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้มากกว่า และเทศบาลไม่มีเจ้าหน้าที่ที่จะควบคุมกิจการนี้ให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ อีกทั้งไม่สะดวกในค่านงบประมาณอีกด้วย ^{๔๔}

กิจการสาธารณูปโภคที่เทศบาลนครธนบุรีได้จัดทำมาเป็นเวลานาน และเพิ่งจะโอนกิจการไปอีกอย่างหนึ่งก็คือ การประปา ซึ่งโอนไปรวมกับการประปานครหลวง ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมรับโครงการนครหลวงในระยะอันใกล้นี้

สำหรับกิจการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ที่เทศบาลนครธนบุรียังดำเนินกิจการอยู่ คือ การแต่งนม ซึ่งเทศบาลมีสถานที่เป็นของตนเอง แต่ก็มีรายได้จากกิจการเพียงเล็กน้อย คือ ประมาณปีละ ๓๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท

กิจการเทศพาณิชย์อีกอย่างหนึ่งที่เทศบาลนครธนบุรีได้ริเริ่มและกำลังอยู่ในขั้นดำเนินการคือ สถานขนานุนบาล ซึ่งจะเปิดดำเนินการได้ประมาณกลางปี ๒๕๑๑ นี้ คาดว่าจะเป็นกิจการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและทำรายได้ให้แก่เทศบาลได้ไม่น้อย

การดำเนินกิจการเทศพาณิชย์ของเทศบาลในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่มีรายได้พอใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากกิจการบางประเภทและเป็นส่วนใหญ่ต้องกู้เงินมาดำเนินการและต้องนำรายได้ไปผ่อนชำระหนี้ จึงไม่มีเงินเหลือมาทำนุบำรุงท้องถิ่นได้ ^{๔๕}

^{๔๓} เทศบัญญัติของเทศบาลนครธนบุรี เรื่อง อนุญาตให้เทศบาลนครธนบุรีทำการเทศพาณิชย์เกี่ยวกับการเดินรถยนต์ประจำทาง พ.ศ.๒๔๕๐

^{๔๔} สัมภาษณ์ น.ส.เดือนเพ็ญ วรประเสริฐ รองปลัดเทศบาลนครธนบุรี เมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๑

^{๔๕} วิจิตร แจมใส, อ้างแล้ว หน้า ๘๐

สำหรับเทศบาลนครธนบุรีนั้นก็อยู่ในสภาพเช่นเดียวกับเทศบาลอื่น ๆ คือ มีรายได้จากกิจการประเภทนี้พอเลี้ยงตัวได้ อย่างไรก็ตามหากมองในแง่การให้บริการต่อประชาชนแล้ว เทศบาลนครธนบุรีได้ปฏิบัติและสนองความต้องการของประชาชนได้ตามสมควร

ในการประชุมใหญ่สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๐ - ๒๐ มีนาคม ๒๕๐๖ และการประชุมครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๘ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๗ ณ ศาลาสันติธรรม ที่ประชุมได้เสนอให้ทำการปรับปรุงการจัดหารายได้เทศบาล เพื่อให้มีรายได้เพียงพอแก่การใช้จ่าย ในส่วนที่เกี่ยวกับการเทศพาณิชย์นั้น ที่ประชุมได้กำหนดหลักการและวิธีการปรับปรุงรายได้ประเภทเทศพาณิชย์ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ ๔๖

๑. เทศบาลควรจัดทำเทศพาณิชย์ที่มีลักษณะตรงกับความต้องการของประชาชน เป็นบริการเพื่อประชาชน ทั้งสอดคล้องหรือส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลด้วย

๒. ได้เสนอแนะเทศพาณิชย์ที่เทศบาลควรจัดทำ ๑๘ ประเภทคือ ตลาดสด การไฟฟ้า การประปา การฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ การขนส่ง การจัดสรรที่ดินและอาคาร สงเคราะห์ อาคารพาณิชย์ ท่าเรือ สถานีบริการและอู่ซ่อมรถยนต์ สถานีจอดรถ โรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท โรงงานปุ๋ย โรงแรม ร้านขายยา-รักษาโรค สถานชานาอนุบาล และงานเทศพาณิชย์อย่างอื่นที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

๓. ได้กำหนดวิธีการจัดสรรเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานเทศพาณิชย์ไว้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

- โดยเงินของเทศบาลเอง
- โดยเงินกู้
- โดยเงินอุดหนุน
- โดยเงินอุทิศ
- โดยการรวมทุนกับเอกชน

๔. ได้เสนอแก้ไขอุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานเทศพาณิชย์ไว้ ๓

ประการคือ

---

๔๖ สำนักงานเลขาธิการสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย มติที่ประชุมใหญ่ในการประชุมสันนิบาตเทศบาล ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๐๖ และครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๐๗

- แก้ไขกฎหมายระเบียบข้อบังคับ เพื่อเป็นการให้ความสะดวก หรือส่งเสริมการค้าเงินงาน เช่น ขอยกเว้นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร แก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้เหมาะสม เป็นต้น

- จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ ซึ่งดำเนินงานเทศพาณิชย์

- แก้ไขเครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่ซึ่งใช้ในการดำเนินงานรวมทั้งขอความร่วมมือและช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การใช้ที่ดินราชพัสดุ ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ส่วนเครื่องมือเครื่องใช้ที่ส่งมาจากต่างประเทศ ควรได้รับยกเว้นอากรขาเข้า

ข้อเสนอดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยได้รับพิจารณาคำเนิการต่อไปอยู่ในขณะนี้ เรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า เนื่องจากประเทศไทยเราเลือกใช้ระบบเศรษฐกิจโดยเสรี หากจะให้เทศบาลดำเนินการเทศพาณิชย์ก็จะเป็นการขัดกับหลักดังกล่าว ฉะนั้นกิจการใดที่เทศบาลจะจัดทำนั้นควรจะยึดหลักการทำให้เป็นบริการสาธารณะหรือจัดทำเฉพาะกิจการที่เอกชนไม่สามารถจะจัดทำได้ หรือไม่อาจจะทำได้ดี ไม่ควรจะทำเพื่อหากำไร ถ้ากิจการใดเอกชนจัดทำได้ดีแล้ว เทศบาลไม่ควรจะทำ

๑.๕ รายได้จากเงินอุดหนุน

รายได้ของท้องถิ่นที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งได้แก่ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล รายได้ประเภทนี้เป็นเงินที่รัฐบาลจ่ายช่วยเหลือเพื่อการบำรุงท้องถิ่น เป็นเงินอุดหนุนเทศบาลเพื่อการบูรณะท้องถิ่นและกิจการอื่นทั่วไป เงินอุดหนุนโรงพยาบาล เงินอุดหนุนการศึกษา^{๔๗} เป็นต้น รายได้ประเภทนี้นับว่าเป็นรายได้ที่มีความสำคัญประเภทหนึ่งของเทศบาล ซึ่งหากไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลแล้ว เทศบาลบางแห่งอาจต้องหยุดกิจการ เพราะโดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ทั่วไปนั้น จำนวนเงินที่ได้รับจากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตลอดจนการค้าเงินทางเทศพาณิชย์ของเทศบาล และจากทรัพย์สินของเทศบาลมีจำนวนไม่เพียงพอแก่การใช้จ่ายและการบริหารงานของเทศบาลตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ทั้งนี้เพราะ

^{๔๗} กระทรวงมหาดไทย, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณของเทศบาล พ.ศ.๒๕๐๕ ข้อ ๑๑ (ค)

เทศบาลมีภารกิจที่ต้องทำแทนรัฐบาลหลายอย่าง เช่น การศึกษา การสวัสดิการสังคม การทาง และกิจการบางอย่างจะทำได้ก็ต่อจกอาศัยเงินจำนวนมาก เป็นต้น รัฐบาลจึงตั้งงบประมาณจกเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาลเพื่อกำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าว และเพื่อสนับสนุนให้ท้องถิ่นต่าง ๆ จัดทำกิจการบางอย่างให้เป็นมาตรฐานเดียวกันตามที่กำหนดไว้ และเพื่อสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีการริเริ่มบริการต่าง ๆ ๔๘

เงินอุดหนุนเทศบาลที่รัฐบาลตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายให้เทศบาล แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. เงินอุดหนุนเทศบาลเพื่อการบูรณะท้องถิ่นและกิจการทั่วไป เงินอุดหนุนประเภทนี้รัฐบาลตั้งงบประมาณไว้สำหรับจ่ายให้เทศบาลต่าง ๆ ปีละ ๖๓ ล้านบาท เพื่อนำไปตั้งจ่ายในกิจการของเทศบาลทั่ว ๆ ไปทุกประเภทงาน เช่นเดียวกับเงินรายได้ประเภทอื่นของเทศบาล แต่มีเงื่อนไขว่าเทศบาลจะตองกันเงินอุดหนุนนี้ไว้ให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ สำหรับใช้จ่ายในกิจการกาวหนา(การจร)ของเทศบาล ส่วนเทศบาลใดจะได้รับเงินอุดหนุนประเภทนี้เท่าใดนั้น เป็นไปตามอัตราที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ สำหรับเทศบาลนครธนบุรีก็ได้รับเงินอุดหนุนประเภทนี้ปีละ ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๒. เงินอุดหนุนพิเศษ เป็นเงินอุดหนุนที่รัฐบาลตั้งจ่ายแก่เทศบาลเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากเงินอุดหนุนประเภทแรกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

ก. เงินอุดหนุนเฉพาะกิจการของเทศบาล เช่น เงินอุดหนุนการประถมศึกษา โรงพยาบาล การก่อสร้างศูนย์เยาวชน กิจการประปา เป็นต้น

ข. เงินอุดหนุนเฉพาะเทศบาล ได้แก่ เงินอุดหนุนที่จ่ายแก่เทศบาลเฉพาะราย เช่นเงินอุดหนุนเทศบาลเมืองขอนแก่น เงินอุดหนุนเทศบาลเมืองชลบุรี โดยได้กำหนดรายการไว้ในงบประมาณประจำปีของรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อให้เทศบาลได้นำเงินไปใช้จ่ายตามโครงการที่จำเป็นและสำคัญของเทศบาล เช่น บูรณะถนนหนทางเนื่องจากอัคคีภัย เพื่อจัดทำเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำเซาะตลิ่ง เป็นต้น กล่าวโดยสรุปแล้วเงินอุดหนุนพิเศษนี้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษตามความจำเป็นของเทศบาลแต่ละแห่ง

สำหรับเทศบาลนครธนบุรีมีรายได้จากเงินอุดหนุนพิเศษเฉพาะกิจการต่าง ๆ
ของเทศบาลในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ดังนี้ ๔๘

(๑) เงินอุดหนุนเทศบาลกรณีพิเศษ ๒๖,๒๖๘,๒๗๐ บาท

(๒) เงินอุดหนุนการประถมศึกษา ๓,๘๑๖,๔๘๘ บาท

รวมเงินอุดหนุนที่ได้รับทั้งสิ้นระหว่างปี พ.ศ.๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ คือ

พ.ศ.๒๕๐๘ ได้รับ ๓๒,๕๘๕,๗๕๘ บาท

พ.ศ.๒๕๐๙ ได้รับ ๒๖,๘๕๑,๖๖๐ บาท

พ.ศ.๒๕๑๐ ได้รับ ๒๑,๗๑๗,๘๐๐ บาท

จากตัวเลขดังกล่าว ถ้ามองดูอย่างผิวเผินอาจจะเห็นว่าเทศบาลได้รับเงินอุดหนุน
เป็นเงินจำนวนมาก แต่ความจริงนั้นเงินอุดหนุนจำนวนนี้หาพอที่จะจัดการเทศบาลให้เจริญก้าว
หน้าและปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์ไม่ เพราะเงินอุดหนุนที่ได้รับนี้เมื่อนำมาใช้จ่ายเป็นค่าเงินเดือน
และเงินเพิ่มของพนักงานเทศบาลแล้ว จะเหลือที่จะนำไปใช้ในการบูรณะท้องถิ่นเป็นจำนวน
เพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงได้มีการเรียกร้องให้รัฐบาลเพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาลมากขึ้น
เช่น ในการประชุมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๘ สิงหาคม
๒๕๐๔ ที่ประชุมใหญ่ได้มติเสนอให้รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาลมากกว่าเดิม รวมทั้งขอ
เพิ่มเงินอุดหนุนเกี่ยวกับคนไข่นาธา โดยเฉพาะควรวินิจฉัยหลักการให้เทศบาลที่มีรายได้น้อยได้รับ
เงินอุดหนุนมากขึ้นตามส่วน ๕๐ และในการประชุมใหญ่สันนิบาตเทศบาล ครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๐๗
ที่ประชุม เสนอเกี่ยวแก่การปรับปรุงรายได้ในส่วนเกี่ยวกับเงินอุดหนุนดังนี้ ๕๑

๔๘ เทศบาลนครธนบุรี, บัญชีสถิติรายได้ประเภทเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

พ.ศ.๒๕๐๘

๕๐ สำนักงานเลขาธิการสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย มติที่ประชุมในการ
ประชุมใหญ่สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๐ - ๒๘ สิงหาคม ๒๕๐๔ ณ
จังหวัดสงขลา หน้า ๑๖

๕๑ สำนักงานเลขาธิการสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย มติที่ประชุมสันนิบาต
เทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๐๗ ณ ศาลาสันติธรรม

(๑) การให้เงินอุดหนุนแก่เทศบาลเพื่อการบูรณะท้องถนนและกิจการอื่นทั่วไปประจำปี ขอให้รัฐบาลพิจารณาจัดสรรให้เพิ่มขึ้นตามส่วนแห่งรายได้ของรัฐที่เพิ่มขึ้น

(๒) เงินอุดหนุนพิเศษเฉพาะกิจการซึ่งเทศบาลไม่สามารถจะดำเนินการได้ด้วยกำลังเงินงบประมาณที่มีอยู่นั้น รัฐบาลควรสนับสนุนให้เทศบาลได้รับเพิ่มขึ้นตามความจำเป็นของแต่ละเทศบาล

(๓) ขอให้รัฐบาลเพิ่มประเภทเงินอุดหนุน เพื่อยกฐานะของเทศบาลแต่ละเทศบาลให้เข้าสู่ระดับมาตรฐาน

ในเรื่องเงินอุดหนุนนี้มีความจำเป็นมาก แม้ในประเทศซึ่งกิจการเจริญก้าวหน้าเต็มที่และมีรายได้มาก เช่น เทศบาลในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ รัฐบาลมลรัฐหรือรัฐบาลกลางก็ยังจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาลประมาณ ๔๐ - ๕๐% ของรายจ่ายทั้งสิ้น เงินอุดหนุนส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในกิจการที่รัฐบาลเห็นสมควรส่งเสริมเป็นพิเศษ เช่น การศึกษา การสวัสดิการสังคม การทาง การอาคารสงเคราะห์ การสาธารณสุขและโรงพยาบาล เป็นต้น^{๕๒} ฉะนั้น หากรัฐบาลต้องการให้เทศบาลของไทยสามารถดำเนินกิจการได้อย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์เห็นว่า สมควรเพิ่มเงินอุดหนุนให้มากขึ้น

๑.๖ เงินรายได้เบ็ดเตล็ด

รายได้ประเภทนี้เป็นรายได้ที่อนุโลมเข้าอยู่ในประเภทหนึ่งประเภทใดไม่ได้ เช่น รายได้จากกาจำหน่ายเวชภัณฑ์ ค่าขายเศษของ ค่าขายถังรับมูลฝอย เงินที่มีผู้อุทิศให้ เป็นต้น จัดได้ว่าเป็นรายได้ที่ไม่สำคัญนักเพราะเป็นเงินจำนวนน้อย เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้ประเภทนี้ประมาณปีละ ๕๐๐,๐๐๐ - ๖๐๐,๐๐๐ บาท

นอกจากรายได้ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว รายได้อีกประเภทหนึ่งที่นับว่าสำคัญและได้มีส่วนช่วยเหลือให้การดำเนินงานของเทศบาลนครธนบุรีได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้แก่ รายได้ประเภทเงินกู้จากองค์การต่าง ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากเทศบาลนครธนบุรีมีรายได้

^{๕๒}

Harris Montagu, Comparative Local Government, (London: William Erendon and Son Ltd - 1949) p.120 and Jit Danial, A comparative Surrvey of Local Government and Administration, (Bangkok: Institue of Public Administration, Thammasat University, 1958) p.26

ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วในลักษณะจำกัด ฉะนั้น กรณีที่จะริเริ่มดำเนินงานใหญ่ ๆ ซึ่งต้องลงทุนด้วยจำนวนเงินมากนั้น เทศบาลนครธนบุรีไม่สามารถดำเนินการโดยลำพังแต่กำลังเงินของเทศบาลเอง เช่น การดำเนินการจัดสร้างโรงแรม ตลาดสด กิจการสาธารณูปโภค (โรงรับจำนำ) อาคารเพื่อการพาณิชย์ของเทศบาล หรือเกี่ยวกับการดำเนินกิจการสาธารณูปโภคบางอย่าง เช่น การประปา เหล่านี้เทศบาลต้องกู้เงินมาดำเนินการ มิฉะนั้นแล้วก็ไม่อาจจะดำเนินการไปได้ แหล่งเงินกู้ดังกล่าวนี้สำหรับเทศบาลจะกู้ได้จากกองทุนส่งเสริมกิจการของเทศบาล ก็จากประชาชนโดยออกวิธีออกพันธบัตรหรือตั๋วเงินคลัง กู้จากธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ รวมทั้งธนาคารออมสิน เป็นต้น สำหรับเทศบาลนครธนบุรีนั้นปัจจุบันได้กู้จากสถาบันการเงินที่กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้น คือ จากกองทุนส่งเสริมกิจการของเทศบาล

อย่างไรก็ดี การหารายได้โดยการกู้เงินนั้น เป็นการก่อหนี้ซึ่งเป็นการผูกพันงบประมาณของท้องถิ่นในการที่จะต้องตั้งงบประมาณส่งใช้เงินกู้และดอกเบี้ยเป็นปี ๆ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนค่าใช้จ่ายของท้องถิ่นในคานอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้น การกู้เงินของเทศบาลจึงต้องอยู่ในความควบคุมของกระทรวงมหาดไทย กล่าวคือ จะกู้เงินมาใช้ในกิจการใด ๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงมหาดไทยก่อน โดยในทางปฏิบัติเมื่อเทศบาลขอเงินมา กระทรวงมหาดไทยจะต้องพิจารณาถึงฐานะการคลังของเทศบาลนั้น ๆ ถ้าปล่อยไปก็จะต้องดูด้วยว่าจะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้เพียงใดหรือไม่

สำหรับเทศบาลนครธนบุรี ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ มีรายได้แต่ละประเภทดังต่อไปนี้

ประเภท	รายได้จริง พ.ศ.๒๕๐๘ (บาท)	รายได้จริง พ.ศ.๒๕๐๙ (บาท)	งบประมาณ ๒๕๑๐ (บาท)
๑. <u>รายได้ทั่วไป</u> (ไม่รวมเงินสะสมและเงินกู้)			
ก. หมวดภาษีอากร	๒๖,๓๔๙,๙๕๘	๒๗,๒๒๔,๕๔๐	๒๙,๑๗๖,๖๐๐
ข. หมวดค่าธรรมเนียมค่าปรับ และค่าใบอนุญาต	๔,๔๗๓,๙๓๘	๖,๕๐๗,๐๔๖	๖,๗๘๒,๘๐๐
ค. หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	๖,๐๐๐,๕๐๓	๖๗๓,๙๖๙	๖๖๗,๘๙๕
ง. หมวดสาธารณูปโภคและเทศ พาณิชย์	-	๑,๐๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐
จ. หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	๓๒,๕๘๕,๗๕๙	๒๖,๘๕๑,๖๖๐	๒๑,๗๑๗,๘๐๐
ฉ. หมวดเบ็ดเตล็ด	๔๓๓,๐๐๒	๖๙๗,๙๔๓	๔๘๒,๒๐๐
รวมรายได้ทั่วไป	๖๙,๘๖๓,๑๕๘	๖๒,๙๕๕,๑๘๙	๖๐,๓๒๗,๒๙๕
๒. <u>รายได้เฉพาะการประปา</u>	๑๖,๖๗๗,๑๓๙	๒๐,๒๗๓,๐๒๙	๑๖,๕๑๕,๔๐๐
๓. <u>รายได้เฉพาะการแตงนม</u>	๗๒,๑๕๖	๗๕,๒๕๓	๘๔,๑๐๐
รวมทั้งสิ้น	๘๖,๕๑๒,๕๕๓	๘๓,๓๐๓,๔๖๒	๗๖,๙๒๖,๗๙๕

ที่มา   **เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๐๘, พ.ศ.๒๕๐๙ และ พ.ศ.**
๒๕๑๐ ของเทศบาลนครธนบุรี

หมายเหตุ   **บัญชีรายละเอียดรายได้แต่ละประเภท โปรดดูในภาคผนวก ข.**

ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นการศึกษาดังรายได้ของเทศบาลว่ามีรายได้ประเภทใดบ้าง มีจำนวนเท่าใด และมีวิธีการจัดเก็บอย่างไร ในตอนต่อไปจะได้อภิปรายถึงค่านายจ่ายของเทศบาลนครธนบุรีว่ามีรายจ่ายประเภทใดบ้าง และรายจ่ายประเภทนั้น ๆ มีจำนวนมากน้อยเท่าไร

๒. รายจ่ายของเทศบาลนครธนบุรี

ในการใช้จ่ายเงินของเทศบาลเพื่อใช้หนุนบำรุงท้องถิ่นตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น ระเบียบว่าด้วยวิธีการงบประมาณของเทศบาล พ.ศ.๒๕๐๕ ได้จำแนกประเภทรายจ่ายออกตามลักษณะรายจ่ายเป็น ๒ ประเภทคือ รายจ่ายประจำ และรายจ่ายพิเศษ^{๕๓} งบรายจ่ายประจำเป็นงบที่ตั้งจ่ายจากรายรับประจำ ส่วนงบรายจ่ายพิเศษตั้งจ่ายจากเงินประเภทอื่น นอกจากรายได้ประจำ เช่น ตั้งจ่ายจากเงินสะสมหรือเงินกู้ เป็นต้น

๒.๑ รายจ่ายประจำ เป็นรายจ่ายที่ตั้งจ่ายจากรายรับประจำ จำแนกออกเป็น ๒ ลักษณะคือ รายจ่ายงบกลาง และรายจ่ายของหน่วยงาน

ก. รายจ่ายงบกลาง หมายความว่ารายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับหน่วยงานทั่วไปของเทศบาล โดยไม่ต้องแยกไปตั้งจ่ายในหน่วยงานต่าง ๆ ของเทศบาลตามรายการดังต่อไปนี้^{๕๔}

๑. ค่าเช่ารถและเงินกู้ เป็นรายจ่ายประเภทมีข้อผูกพันที่เทศบาลต้องตั้งจ่ายตามสัญญา มีลักษณะเป็นการโอนจ่ายเพราะมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง โดยปกติตั้งจ่ายเงินงวดใหญ่ยกเดียว โดยไม่ต้องแยกรายการไปตั้งจ่ายตามหน่วยงานต่าง ๆ ของเทศบาล

๒. รายจ่ายตามข้อผูกพัน เช่น ค่าตรวจสอบบัญชีภายในของกรมการปกครอง ค่าบำรุงสันนิบาตเทศบาล ค่าใช้จ่ายในการจัดจราจรของตำรวจ เงินสมทบกองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ รวมรายจ่ายอื่นที่กระทรวงมหาดไทยจะกำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

^{๕๓ - ๕๔} กระทรวงมหาดไทย ระเบียบว่าด้วยวิธีการงบประมาณของเทศบาล พ.ศ.๒๕๐๕ ข้อ ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบว่าด้วยวิธีการงบประมาณของเทศบาล พ.ศ.๒๕๐๘ และ พ.ศ.๒๕๐๙

๓. เงินสำรองจ่าย เป็นรายจ่ายที่ค้างเผื่อไว้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นที่ต้องจ่ายนอกเหนือจากรายการตั้งจ่ายในงบประมาณ

ข. รายจ่ายของหน่วยงาน หมายความว่ารายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของเทศบาล โดยเฉพาะ จำแนกออกเป็น ๑๐ หมวดดังต่อไปนี้

๑. หมวดเงินเดือน หมายความว่าเงินที่จ่ายให้แก่พนักงานเทศบาลประเภทเป็นรายเดือน โดยมีอัตราที่กำหนดไว้แน่นอนในบัญชี กำหนดจำนวน ตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนประจำปี และรวมตลอดถึงเงินที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดให้จ่ายในลักษณะเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษต่าง ๆ ที่จ่ายควบกับเงินเดือน เช่น เงินเพิ่มค่าวิชา เงินเบี้ยกันดาร เป็นต้น

๒. หมวดค่าจ้างประจำ หมายความว่าเงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างประจำเทศบาล เพื่อให้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะประจำโดยไม่มีกำหนดเวลา ตามอัตราและจำนวนที่ไ้รับอนุมัติ และรวมถึงเงินที่จ่ายควบกับค่าจ้างประจำ เช่น เงินเบี้ยกันดาร เงินค่าทำศพลูกจ้างประจำที่ตายในระหว่างรับราชการ เป็นต้น

๓. หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมายความว่าเงินที่จ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานสำหรับการทำงานปกติแก่ลูกจ้างชั่วคราวของเทศบาล

๔. หมวดค่าตอบแทน หมายความว่าเงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานให้เทศบาล รวมทั้งค่าป่วยการนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี ค่าป่วยการประธานสภา รองประธานสภา และสมาชิกสภาเทศบาล

๕. หมวดค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายหมายความว่า รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการ รายจ่ายเพื่อบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมทรัพย์สิน รายจ่ายเพื่อทดแทนเกี่ยวเนื่องในการปฏิบัติงาน รวมตลอดถึงรายจ่ายซึ่งไม่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น แต่อนุโลมให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

๖. หมวดค่าวัสดุ ค่าวัสดุหมายความว่า รายจ่ายเพื่อซื้อสิ่งของซึ่งตามปกติย่อมสิ้นเปลืองหรือสลายตัวไประยะเวลาสั้น หรือเปลี่ยนสภาพเป็นอย่างอื่น เพราะการใช้หรือการบริโภค รวมทั้งค่าสิ่งของที่เทศบาลซื้อมาใช้ในการบำรุงหรือรักษาซ่อมแซมทรัพย์สิน และค่าสิ่งของที่มีลักษณะการใช้คงทนถาวร แต่มีราคาหน่วยหนึ่งหรือปริมาณการซื้อตาม

ประเพณีครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕๐๐ บาท ทั้งนี้ไม่รวมถึงสิ่งของซึ่งระบุไว้ในหมวดค่าครุภัณฑ์ ตลอดจนค่าจ้างบุคคลภายนอกที่จ้างเหมาทำของที่มีลักษณะดังกล่าวดังกล่าวข้างต้นด้วย

๗. หมวดค่าครุภัณฑ์ หมายความว่ารายจ่ายเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งตามปกติมีอายุการใช้งานนานและหรือมีลักษณะคงทนถาวร และไม่รวมถึงที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง หรือสิ่งของที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งก่อสร้าง

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการประกอบ คัดแปลง หรือต่อเติมสิ่งของดังกล่าวในวรรคแรก ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่รวมอยู่ในราคาของ เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษี ค่าประกันภัย เป็นต้น ให้ถือเป็นรายจ่ายในหมวดนี้

๘. หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมายความว่ารายจ่ายเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งติดอยู่กับที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการก่อสร้างคัดแปลงต่อเติม หรือเสริมสร้างสิ่งก่อสร้าง และเนื่องจากการก่อสร้างหรือเสริมสร้างที่ดิน ให้ถือเป็นรายจ่ายในหมวดนี้ คำว่าซื้อในคำอธิบายในวรรคแรก ให้หมายความรวมถึงการจ้างทำของด้วย

๙. หมวดเงินอุดหนุน หมายความว่าเงินที่จ่ายเพื่อช่วยเหลือกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการขององค์การหรือเอกชน

๑๐. หมวดรายจ่ายอื่น ๆ หมายความว่ารายจ่ายต่าง ๆ ซึ่งไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดหนึ่งหมวดใดดังกล่าวข้างต้น เช่น รายจ่ายค่าชำระ เป็นต้น

๒.๒ รายจ่ายพิเศษ คือรายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการลงทุน หรือเพื่อหาผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ และตั้งจ่ายจากเงินสะสมหรือเงินกู้หรือเงินประเภทอื่นใด นอกจากรายได้ประจำ จำแนกเป็นหมวดรายจ่ายโดยอนุโลมตามรายจ่ายประจำเท่าที่จะทำได้

สำหรับเทศบาลนครธนบุรีในปีงบประมาณ ๒๕๐๘ - ๒๕๑๐ มีรายจ่ายดังต่อไปนี้

รายการ	จ่ายจริง พ.ศ.๒๕๐๘	จ่ายจริง พ.ศ.๒๕๐๙	งบประมาณ พ.ศ.๒๕๑๐
๑. งบประมาณทั่วไป			
ก. ใช้จ่ายประจำ	๖๔,๙๙๒,๘๑๒	๖๐,๑๑๓,๐๔๔	๕๙,๑๙๐,๓๔๙
ข. ใช้จ่ายพิเศษ	๑,๙๘๕,๔๐๔	๔,๒๘๒,๒๔๗	๒,๓๕๕,๐๐๐
รวมงบประมาณทั่วไป	๖๖,๙๗๘,๒๑๖	๖๔,๓๙๕,๒๙๑	๖๑,๕๔๕,๓๔๙
๒. งบประมาณเฉพาะการประปา	๑๓,๘๒๗,๕๖๔	๑๔,๙๕๒,๖๔๒	๑๖,๐๑๐,๙๖๔
๓. งบประมาณเฉพาะการตั้งนม	๗๑,๗๙๖	๗๓,๖๙๗	๘๑,๕๑๕
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	๘๐,๖๕๗,๕๗๖	๘๓,๒๒๑,๖๓๐	๗๙,๖๓๗,๘๒๘

ที่มา   เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๐๘, พ.ศ.๒๕๐๙ และ พ.ศ.๒๕๑๐
ของเทศบาลนครธนบุรี

หมายเหตุ   เศษสตางค์ปีคั้ง

รายจ่ายดังกล่าวแยกตามลักษณะการใช้จ่ายและจำแนกเป็นหมวดต่าง ๆ คั้งนี้

ตารางแสดงรายจ่ายทั่วไปและรายจ่ายเฉพาะการของเทศบาลนครธนบุรี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๐๘, ๒๕๐๙ และ ๒๕๑๐

รายการ	จ่ายจริง ปี ๒๕๐๘	จ่ายจริง ปี ๒๕๐๙	งบประมาณ ปี ๒๕๑๐
ก. รายจ่ายประจำ			
๑. <u>รายจ่ายงบกลาง</u>			
๑. ค่าจ้างหนังสือเงินกู้	๒,๑๖๙,๐๙๙	๒,๒๓๙,๙๓๓	๒,๒๖๙,๘๙๒
๒. รายจ่ายตามขออนุมัติ	๖,๓๘๖,๘๒๘	๑,๙๐๘,๘๕๕	๒,๘๑๐,๘๕๙
๓. เงินสำรองจ่าย	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
๒. <u>รายจ่ายของหน่วยงาน</u>			
๑. เงินเคื่อน	๑๒,๐๒๑,๙๐๓	๑๓,๔๙๖,๖๑๓	๑๕,๕๒๐,๖๙๒
๒. ค่าจ้างประจำ	๔,๐๘๙,๖๕๙	๔,๔๓๓,๕๓๘	๔,๙๑๙,๘๒๐
๓. ค่าจ้างชั่วคราว	๙๔,๑๘๕	๕๒๙,๒๙๕	๕๖๙,๕๐๐
๔. ค่าตอบแทน	๔,๐๑๕,๕๓๔	๔,๒๔๔,๓๕๘	๓,๙๔๖,๘๙๑
๕. ค่าวัสดุ	๕,๖๙๙,๖๕๒	๕,๕๓๙,๓๖๑	๙,๓๔๘,๕๒๐
๖. ค่าวัสดุ	๓,๖๒๓,๘๙๙	๔,๘๕๙,๕๖๑	๖,๒๘๑,๒๖๕
๗. ค่าครุภัณฑ์	๔,๒๙๕,๔๔๕	๔,๑๙๖,๙๖๔	๑,๐๒๕,๐๑๐
๘. ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	๒๙,๙๑๙,๘๖๕	๒๖,๒๔๔,๓๙๕	๒๔,๑๔๓,๕๕๐
๙. เงินอุดหนุน	๑,๙๙๕,๔๓๙	๑,๓๑๑,๔๘๙	๑,๖๔๐,๐๐๐
๑๐. รายจ่ายอื่น	๔,๓๖๖,๘๘๔	๕,๕๙๑,๙๔๙	๔,๖๘๙,๘๖๑
รวมงบประจำ	๙๘,๙๑๙,๑๙๓	๙๘,๙๔๓,๓๘๕	๙๕,๒๘๒,๘๒๘

รายการ	จ่ายจริง ปี ๒๕๐๘	จ่ายจริง ปี ๒๕๐๙	งบประมาณ ปี ๒๕๑๐
ข. <u>รายจ่ายพิเศษ</u>			
<u>จ่ายจากเงินกู ก.ส.ท.</u>			
<u>ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง</u>	-	-	๒,๓๕๕,๐๐๐
<u>จ่ายจากเงินสะสม</u>			
<u>ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง</u>	๑,๘๘๒,๐๙๓	๔,๒๐๕,๔๙๓	-
<u>รายจ่ายอื่น</u>	๙๓,๓๐๖	๓๖,๔๕๐	-
รวมงบรายจ่ายพิเศษ	๑,๙๗๕,๔๐๔	๔,๒๔๒,๒๔๓	๒,๓๕๕,๐๐๐
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	๘๐,๖๕๓,๕๓๖	๓๙,๒๒๕,๖๓๒	๓๓,๖๒๓,๘๒๘

ที่มา เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๐๘, พ.ศ.๒๕๐๙ และ พ.ศ.๒๕๑๐
 ของเทศบาลนครธนบุรี
หมายเหตุ เศษตกค้างบังคับ

เพื่อให้เห็นสถานการณ์คลังของเทศบาลนครธนบุรีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขอแสดงสถิติ
 รายรับและรายจ่ายจริงของเทศบาลนครธนบุรีตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๐ - ๒๕๐๙ ซึ่งปรากฏตาม
 ตารางดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ.	รายรับ		รายจ่าย		รายรับสุทธิ กวารายจ่าย
	งบประมาณ	รับจริง	งบประมาณ	จ่ายจริง	
๒๕๐๐	๑๓,๕๒๑,๖๖๑	๑๔,๙๒๖,๓๓๔	๑๒,๘๔๕,๘๙๐	๑๒,๐๒๖,๘๓๒	๒,๘๙๙,๕๐๒
๒๕๐๑	๑๔,๔๓๖,๑๑๔	๑๔,๖๑๑,๕๒๓	๑๓,๙๔๘,๒๖๘	๑๒,๐๐๒,๒๙๒	๒,๖๐๙,๒๓๑
๒๕๐๒	๑๖,๑๒๕,๑๓๔	๑๖,๐๓๙,๓๘๑	๑๕,๓๐๖,๙๘๖	๑๓,๑๐๓,๖๙๐	๒,๙๓๕,๖๙๑
๒๕๐๓	๒๒,๒๕๒,๐๒๖	๒๐,๖๓๐,๐๖๕	๒๐,๔๐๘,๙๒๔	๑๘,๙๖๑,๖๖๓	๑,๘๖๘,๔๐๒
๒๕๐๔	๒๒,๓๐๘,๙๕๑	๒๑,๒๖๙,๖๖๘	๑๕,๘๑๙,๕๔๘	๑๓,๙๘๖,๙๘๐	๗,๒๘๒,๖๘๗
๒๕๐๕	๓๑,๒๓๙,๑๘๔	๓๑,๙๒๖,๓๓๓	๒๘,๓๙๔,๐๕๐	๒๖,๒๑๒,๒๒๔	๕,๗๑๔,๑๐๙
๒๕๐๖	๓๓,๓๒๒,๓๕๐	๓๖,๑๘๐,๕๒๘	๓๖,๘๓๓,๕๖๖	๓๔,๒๒๐,๘๖๖	๑,๙๕๙,๖๖๒
๒๕๐๗	๔๓,๒๖๐,๖๙๑	๔๘,๓๙๕,๐๔๘	๔๕,๙๘๔,๑๖๕	๔๓,๕๐๐,๑๖๑	๕,๘๙๔,๘๘๗
๒๕๐๘	๖๘,๓๖๔,๓๖๐	๖๙,๘๔๔,๓๖๕	๖๓,๑๐๑,๔๙๕	๖๔,๓๓๒,๘๑๒	๕,๐๓๑,๕๕๓
๒๕๐๙	๖๓,๔๘๙,๓๙๓	๖๒,๙๕๕,๑๘๙	๖๒,๔๐๕,๓๒๔	๖๐,๑๑๓,๐๔๔	๒,๘๔๒,๓๔๙

ที่มา เทศบาลนครธนบุรี สถิติรายรับและรายจ่ายจริงของเทศบาลนครธนบุรีในรอบสิบปี
 แพร่ เทศบาลนครธนบุรี

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กิจการด้านการคลังของเทศบาลนครธนบุรี ได้พัฒนา
 ทั้งในด้านรายได้และรายจ่ายตามพัฒนาของบ้านเมือง อย่างไรก็ตามในด้านการรายได้นั้นยัง
 ไม่อาจกล่าวได้ว่าเทศบาลนครธนบุรีมีรายได้เพียงพอเพื่อใช้จ่ายทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า
 ไปได้เพียงพอ ให้สอดคล้องกับนโยบายเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ เพื่อความเจริญของ
 บ้านเมืองและความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชนไทยไว้ก่อนได้ ทั้งนี้เนื่องจากระบบการจัดหาราย
 ได้ของท้องถิ่นยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรซึ่งจะได้อีกถึงวิธีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๓. การแก้ไขปรับปรุงรายได้ของเทศบาลนครธนบุรี

คงได้กล่าวแล้วว่ารายได้ของเทศบาลเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานของเทศบาลที่จะดำเนินงานไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองและความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชน หากขาดรายได้หรือมีไม่เพียงพอแล้ว เทศบาลก็ไม่อาจจะดำเนินกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ แต่ขอเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ เทศบาลต่าง ๆ รวมทั้งเทศบาลนครธนบุรีด้วย ยังประสบปัญหาในด้านการขาดแคลนรายได้ จึงสมควรที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานด้านการคลังโดยเร่งด่วน กล่าวคือ

๓.๑ การปรับปรุงด้านการจัดเก็บรายได้

รายได้ตาม พรบ.รายได้เทศบาล พ.ศ.๒๔๘๗ ยังไม่เป็นที่มาแห่งรายได้หลักของเทศบาล ซึ่งจะทำให้เทศบาลมีทางนำไปใช้จ่ายในการทนุบำรุงท้องถิ่นตามหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎหมายได้เพียงพอ จึงควรจะได้แก้ไขปรับปรุงดังนี้ ๕๕

ก. การจัดเก็บภาษีใหม่ ๆ ในการประชุมใหญ่สัณนิบาตเทศบาลครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๐๕ ที่ประชุมได้เสนอการปรับปรุงรายได้เทศบาลโดยเสนอให้เก็บภาษีใหม่ ๆ ดังนี้

๑. ควรจัดให้มีการจัดเก็บภาษีจากโรงแรมและภัตตาคาร โดยจัดเก็บจากผู้เช่าพักและผู้บริโภคแล้วแต่กรณี

๒. ควรมีการจัดเก็บภาษีจากน้ำแข็งโดยจัดเก็บจากผู้ผลิต

๓. การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินในเขตเทศบาล และให้ภาษีประเภทนี้เข้ารายได้ของเทศบาลทั้งหมด

๔. การมีการจัดเก็บจังกอบในการก่อให้เกิดความเจริญแก่ท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลได้จัดดำเนินการ เช่น เก็บจากเจ้าของที่ดินทั้ง ๒ ซ้างที่ดินนตักค้วนไป ทั้งนี้เพียงเท่าจำนวนเงินที่เทศบาลต้องใช้จ่าย และมีหลักการเลิกเก็บเมื่อเก็บได้ครบถ้วนกับค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปแล้ว

ข. ภาษีอากรเดิมซึ่งเป็นรายได้ของเทศบาลที่ควรปรับปรุงแก้ไข ได้แก่

๑. ค่าธรรมเนียมคนต่างคว้าว ซึ่งเก็บได้จากคนต่างคว้าวใบเบิก

---

๕๕ สำนักงานเลขาธิการสัณนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย มติที่ประชุมใหญ่สัณนิบาตเทศบาล ครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๐๕ ณ โรงเรียนสตรีอุตรธานี สตรีราชินูทิศ จังหวัดอุตรธานี

ควรกำหนดให้เทศบาลได้รับแบ่งในอัตราร้อยละ ๕๐ ของเงินที่เก็บได้ซึ่งหากทำได้จะทำให้เทศบาลนครธนบุรีมีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะในเขตเทศบาลนครธนบุรีมีคนที่ต่างค้ำว เป็นจำนวนมาก

๒. ภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เทศบาลได้รับส่วนแบ่งจากรัฐบาลและรายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมซึ่งออกเทศบัญญัติจัดเก็บอยู่ โดยเก็บเพิ่มจากภาษีอากรของรัฐ ควรได้รับการปรับปรุงอัตรารายได้สูงขึ้นกว่าเดิม

ค. ภาษีอากรซึ่งรัฐบาลจัดเก็บ ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

๑. ภาษีเงินได้ซึ่งรัฐบาลจัดเก็บจากประชาชนในเขตเทศบาลอยู่ในขณะนี้ ควรพิจารณาแบ่งให้แก่เทศบาลบางตามสมควร

๒. เงินค่าใช้จายร้อยละ ๕ ซึ่งกระทรวงทบวงกรม ผู้จัดเก็บภาษีอากรแทนเทศบาลหักไว้จากเงินรายได้ที่เก็บได้ ควรยกเลิก

๓. ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน ควรจะมอบให้แก่ท้องถิ่นทั้งหมด เพราะรายได้ประเภทนี้ เทศบาลได้จ่ายไปเพื่อบูรณะถนนหนทางและอุปกรณ์ในการจราจรและประโยชน์นั้นกลับคืนมาสู่ผู้เสียภาษีโดยตรง ๕๖

ง. เกี่ยวกับเงินอุดหนุน มีกิจการอีกหลายอย่าง que เทศบาลนครธนบุรีมีความประสงค์จะจัดทำขึ้น หรือขยายบริการอยู่แล้วให้มากและดีขึ้นแต่ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่สามารถจัดสรรงบประมาณดำเนินการได้ เช่น การขยายเขตจัดเก็บขยะมูลฝอยยังมีรถไม่พอ การสร้างโรงงานทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย การขยายศูนย์บริการสาธารณสุข เป็นต้น กิจการเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น ฉะนั้น รัฐบาลจึงควรจัดสรรเงินอุดหนุนให้เพิ่มมากขึ้น

๓.๒ การปรับปรุงกำลังเจ้าหน้าที่

นอกจากการปรับปรุงระบบภาษีและรายได้อื่น ๆ แล้ว ควรจะได้พิจารณาปรับปรุงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และสมรรถภาพของเจ้าหน้าที่ด้วย ในด้านกำลังเจ้าหน้าที่นั้น เทศบาลนครธนบุรียังขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในค่านี้อยู่มาก จึงสมควรจะได้พิจารณาเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้นโดยสัดส่วนกับปริมาณของงานซึ่งขยายมากขึ้น ในด้านสมรรถภาพนั้นจำเป็นต้องพัฒนาตัวเจ้าหน้าที่ให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นสมกับ เป็นเทศบาลชั้นหนึ่ง

๕๖ รายงานการสัมมนาในหัวข้อรายได้ของท้องถิ่นและการเทศพาณิชย์ บทความ รายงานสัมมนาทางวิชาการ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ๑๓ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๐๘ หน้า ๑๘๐

อันอาจเป็นตัวอย่างแก่เทศบาลอื่น ๆ ได้ การปรับปรุงครั้งนี้ได้แก่การจัดให้มีการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจถึงงานในหน้าที่ ระเบียบวินัยต่าง ๆ ตลอดจนความรู้ด้านวิชาการและการประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารการคลัง ต้องอบรมให้รู้ถึงระบบบัญชี การเงิน การคลัง การงบประมาณ ตลอดจนระเบียบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน เพื่อสามารถที่จะเป็นเครื่องมือให้ฝ่ายบริหารได้บริหารงานของท้องถิ่นให้ ลุล่วงไปด้วยดี ๕๗

๓.๓ การปรับปรุงการแบ่งส่วนบริหารงาน

นอกจากจะปรับปรุงพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีสมรรถภาพ และมีจำนวนเพียงพอแล้ว การจัดแบ่งส่วนงานให้เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบก็จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากมีคนที่สมรรถภาพ แต่การแบ่งส่วนงานไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน หน้าที่และความรับผิดชอบ ไม่อาจจะทำให้การบริหารการคลัง เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันเทศบาลนครธนบุรีมีกองคลังเพียงหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบการบริหารการคลังอยู่ ซึ่งเมื่อเทียบกับปริมาณของงานแล้วยังไม่ได้สัดส่วนกัน จึงควรพิจารณาตั้งหน่วยงานเพิ่มขึ้นช่วยดำเนินงานด้านนี้อีกให้เหมาะสมกับปริมาณของงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นไปรวดเร็วยิ่งขึ้น หน่วยงานที่ควรจัดตั้งเพิ่มขึ้นได้แก่

๑. กองรายได้ คือ ยกฐานะของแผนกผลประโยชน์ปัจจุบันนี้ให้ เป็นกองรายได้ ให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ทุกประเภท

๒. แผนกงบประมาณ โดยให้แผนกที่มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณที่คณะเทศมนตรีจะนำเสนอต่อสภาเทศบาล โดยเฉพาะ และควบคุมงบประมาณ

๓. แผนกตรวจสอบ แผนกนี้ให้มีหน้าที่ตรวจเอกสารหลักฐานการจ่ายเงินและการตั้งฎีกา

ที่กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่า การปกครองระบบเทศบาลการคลังถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารงานของเทศบาล การปกครองเทศบาลจะบรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์จะได้

เพียงใดนั้น ย่อมอาศัยการคลังเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง แต่เท่าที่เป็นมาเทศบาลยังมีปัญหาค้นบริหารการคลังมาก ตลอดจนการที่เทศบาลมีรายได้ไม่เพียงพอในการดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ ทำให้การบริหารงานของเทศบาลขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้สมดังเจตจำนงที่ก่อตั้งเทศบาลขึ้นมา ฉะนั้น เพื่อให้เทศบาลได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์สม เป็นสถาบันปกครองตนเองที่สมบูรณ์จึงควรจะได้พิจารณาปรับปรุงระบบการคลังของเทศบาลให้มีรายได้มากพอเลี้ยงตนเอง เพื่อเทศบาลมีอิสระในการบริหารงานยิ่งขึ้น อันจะทำให้การปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยมีความหมายยิ่งขึ้น.